Рік II. ч. 75. (231) Неділя, 6. квітня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39
РЕДАКЦІЯ Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration; Reichsstrasse 34.
Schriftleitung; Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і закордоном:
місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки — 2 зол.
5 чеських корон — 1 зол.

Фірер знову прийняв Матсуоку

БЕРЛІН, 5. IV. — Підчас своєї поворотної поїздки зі столиці союзної Італії до Токіо японський міністр закордонних справ Матсуока на коротко зупинився **в Берліні.** На ангальтському берлінському залізничому двірці явився мін. фон Рібентроп, щоби привітати японського гостя. Того самого дня пополудні **Фірер** прийняв мін. Матсуоку і відбув з ним розмову. Приявний був при тому мін. фон. Рібентроп.

Панічна втеча анґлійців — Бенґазі зайняте!

РИМ, 5. IV. — Після того, як повідомлення Головного Командування Німецьких Збройних Сил з 4. IV. вже подало вістку, що анґлійці покинули **Бенґазі**, італійська пресова аґенція Стефанія доповнює її та подає, що **німецькі й італійські відділи зайняли Бенґазі.**

———о———

Німецько-італійський наступ в Африці

БЕРЛІН, 5. IV. — **Головне Командування Німецьких Збройних Сил** подає:

Німецькі підводні човни затопили на **Північному Атлантику 88.616 тон** ворожих торговельних кораблів, з чого тільки в одному транспорті під сильною охороною сторпедовано й затоплено **10 кораблів** містоти **58.000 тон.** Крім цього важко ушкоджено один корабель містоти біля **12.000** тон.

Як уже повідомлено в надзвичайному комунікаті, переслідування анґлійців **в Північній Африці** продовжувано 2. IV. Німецькі й італійські частини зайняли **Аджедабію** та дійшли до **Цустіни.** Ворог поспішно відступає на північ. Здобуто велике число полонених, панцирних і вантажних самоходів. Дня 3. IV. німецько-італійські війська дійшли до **Шемін.** Ворог залишив **Бенґазі.**

Атаки летунства на кораблі в морському районі довкола **Анґлії** та в районі **Середземного моря** мали великі успіхи. Коло східнього побережжя **Шкотії** боєві літаки затопили 2 торговельні кораблі, загальної містоти 10.000 тон і важко ушкодили два дальші великі кораблі. На захід від **Крети** заатаковано морський транспорт, що плив **під сильною охороною.** Вручно поцілено двома бомбами великий вантажний корабель, що загорівся.

Підчас збройних розвідчих летів успішно збомбардовано летовища в **Анґлії.** Сильні ескадри боєвих літаків знов збомбардували вночі на 4. IV. портові уладження в **Бристолю.** Завважено ряд великих пожеж. Дальші успішні атаки спрямовано на важні воєнні обекти на південному й східньому побережжі Анґлії. Далі закладано міни перед англійськими пристанями.

Ворог не налітав на терени Великонімеччини.

———о———

Американці покидають Португалію

ЛІСАБОН, 5. IV. — Минулого четверга розійшлися вістки, що американські консуляти **в Португалії** звернулися із закликом до громадян Злучених Держав у Португалії, щоби вони по змозі якнайскорше покинули той край. У Лісабоні є тепер цілі ґрупи американських громадян, що очікують на кораблі до Злучених Держав. Лісабонське представництво корабельної лінії „Емерикен Експорт Лайн" опинилося просто в облозі. Тепер здогадуються, що для перевозу американських громадян незабаром пришлють спеціяльний корабель.

———о———

Націоналістичний переворот в Іраку

РИМ, 5. IV. — Минулого четверга ранком вищі військові старшини й крайні націоналісти перевели **в Баґдаді державний переворот.** Він має зовсім виразний **протианґлійський характер** і довів до того, що **відсунули прихильних Анґлії міністрів.** Дотеперішній уряд Таґа-ель-Гашемі провалився. Реґент Іраку Аб-ель-Ілял, що в заступстві малолітнього короля Файсаля II-го досі виконував державну владу, втік до Басри під анґлійську опіку. На вулицях Баґдаду прийшло до великих націоналістичних маніфестацій проти нового анґлійського посла сера Кинґема Форнвейліса. Старшини й націоналісти опанували положення в Іраку. Повстання викликали нечувані спроби вмішуватися у внутрішні справи Іраку з боку попереднього анґлійського посла сера Койрена. Дійшло до того, що лондонський уряд бачив себе примушеним відкликати Койрена і заступити його Форнвейлісом.

———о———

Анґлійці евакуують Ґібральтар

РИМ, 5. IV. — Італійська пресова аґенція Стефанія подає, що до еспанського міста Алхесірас надійшли вістки про **евакуацію** Ґібральтару цивільним населенням. Перш усього будуть опорожнювати південну полосу. Всі мешканці мужеського полу, звільнені від обовязку військової служби, мужчини в віці між 18—45 роками, покинуть терен Ґібральтару.

———о———

Нежонаті мають „першенство"

Краків, 5. квітня 1941.

Щораз частіше читаємо на 1-ій сторінці української ґазети єреміяди з приводу упадку культу української родини, пропорціонального зменшення кількости родин, зменшення числа вінчань, збільшення числа бездітних подруж. Читаємо там бідкання, що помалу цілі добрі старі українські назвища будуть щезати, бо нема кому їх передавати у спадщині; коли хтось із українців чує, що в знайомій родині прибула друга чи третя дитина — то здвигає раменами, наче на звістку про якусь кумедну подію чи про дивацтво ближніх; словом: в українському громадянстві нема найменшого зрозуміння для ваги популяційної проблеми, а внаслідку завелися погані звичаї безженства й бездітности, що грозять нації жахливими наслідками. Такі то сумні правди читаємо на 1-ій сторінці ґазети, а на останній, між оголошеннями, дрібним друком, врязі-годи попадається на очі такий поклик: така-то й така посада вільна — „нежонаті мають першенство".

Привілей праці для нежонатих, незамужніх, бездітних — це специфічна галицько-українська особливість. Вона насуває пресумні рефлексії, особливо різкі на тлі деяких понурих звичаїв-обичаїв, що в цій ділянці царили у деяких наших установах у Західній Україні.

У цілому ряді установ панувала нпр. „засада", що чоловік і жінка разом в одній установі працювати не можуть. У практиці та засада доводила до того, що коли службовик заручився із службовичкою, директор попереджував їх, що коли поженяться — одно з них автоматично втратить посаду. В одній нашій центральній установі таких двоє службовиків, які із спільної праці були б оснували й утримали рідню, але з одного варстату праці прожити б не могли — роками не могли вінчатися, а директор собі кепкував: „Хто вам боронить жити на віру?" — Панувала теж друга засада: не можуть працювати матері дітей. Значить, коли службовичка виходила замуж, директор попереджував її, що коли матиме діти, втратить посаду. З тої „засади" витворилась ціла система: пп. директори зорко стежили, чи котра з молодих мужаток не сподівається дитини: тоді негайно звільнювали її з праці, маючи при цьому м. ін. на увазі й те, щоб, борони Боже, не треба було тій службовичці давати платної відпустки у звязку з родами. Знаємо випадок, коли в одній фірмі звільнили возьного за те, що оженився; те саме стрінуло навіть одного українського журналіста(!); одна бідна вдова прийшла до одного українського достойника з просьбою допомогти їй та покликалася на те, що має втримати кілька дітей, — почула відповідь: „Я вам не казав мати стільки дітей..."

Це тільки кілька квіток із квітника недавнього галицько-українського минулого. Підкреслюємо, що наведені приклади — не видумка. Кожний вище наведений випа-

док добре нам відомий — із назвищами хлібодавців та жертв. Арґументи хлібодавців відомі теж: „Парубки (мовляв) свобідніші, ніж жонаті мужчини, вони меткіші службовики, ними можна краще й легче виручитися, післати на провінцію, перенести; службовичка, що має на голові діти й дім — не має голови для праці в установі; службовика (-чку), що має дружину (чоловіка) й діти не можна так легко затруднювати в надслужбових годинах; службовикам, які мають утримувати родину, треба більше платити, а коли навіть вони спершу згодяться працювати за платню без родинних додатків, то скорше чи пізніше прийдуть таки з жалями й претенсіями". І тому — нежонаті й незамужні мають першенство!

Цікава річ: маємо перед очима ті наші колишні установи, в яких царили такі обичаї та їхніх директорів, і мусимо ствердити, що ці останні — керманичі установ — це були зрештою люди поважні, розумні, фахівці у своєму ділі, з високим вичуттям громадських проблем, безсумнівні патріоти, здебільша й особисто та товариско милі. Але всі ті їхні фахові та громадські прикмети зупинялися на пункті, в якому починався практичний підхід до проблеми української родини. І там, де вони ділом, системою праці, атмосферою відношення дирекції до службовицького персоналу могли сприяти зростові українських родин, там вони виявили наскрізь асуспільне й протигромадянське становище. Бо вони не виявляли найменшого зрозуміння до популяційної проблеми, бо вони — самі маючи свої родини — не мали в собі тої глибокої свідомости, що чейже й сірим зідачам піснішого хліба належиться право до власної рідні, радість своєї рідні та що чейже примітивним національно-громадянським обовязком хлібодавця є сприяти цьому, а не ставити непереможні перешкоди і встелювати шлях бажаючим оснувати родину — колючками й шиканами. Не знаємо, чи ті громадяни свідомі того, скільки людських трагедій вони викликали тими своїми „системами", але припадково й тут можемо цікавим служити низкою конкретних прикладів.

Сьогодні ми знаємо, що за такі „системи" й такі вислови, як ми їх угорі навели, німецьке законодавство карає високими, суворими карами. Але й поза формальною сторінкою законодавства знаємо, що в німецькому громадянстві просто не можна собі уявити, щоб елемент родини входив у купецьку калькуляцію, як елемент неґативний: що — мовляв — працівники, обтяжені родиною, є дорожчими або гіршими силами іт.п. Це, повторяємо, щось, що не вміщається взагалі у світогляд та світовідчування німця. Але й не тільки німця. Навіть у французів, у яких депопуляція стала клясичним явищем, пошана до рідні стояла завсіди так високо, що було виключене, щоб хтонебудь там погірдливо чи легковажно висловлювався про тих, яких доля наділила численноюріднею. І коли в обличчі такого чужинецького підходу до проблеми родини порівняємо наведені приклади з недавньої української дійсности, то здається нам, що тайна цієї дійсности саме в загальній атмосфері, в якій жило та подекуди ще далі живе українське громадянство й нині, на цих теренах. Це атмосфера дуже поверховного підходу до дуже глибоких проблем. Атмосфера вузького підвірячка одної установи, одного бюджету й одного білянсу, атмосфера, з якої не можна обхоплювати широкого овиду направду великих справ.

Родина — це направду велика справа. І коли й досі нема в нас зрозуміння цієї справи, не тільки теоретичного, але такого, що проникло б усю атмосферу життя й праці в усіх клітинах українського життя — то це доказ, що ми все ще нація, яка тупцює по маленьких подвірячках із вузенькими віконцями на широкий світ. Чи в душах наших не можемо ті вікна поширювати?!

Війна на два фронти

Ворожий Німеччині табор твердить, що Німеччина сама створила собі два фронти, що було одною з причин її програної в світовій війні та чого вона тепер так оминала. Довший виклад на цю тему виголосив перед представниками закордонної преси в Берліні представник німецького міністерства війни. Його головні думки такі:

Війною на два фронти можна назвати війну, що в ній одна держава мусить боротися рівночасно з кількома сильними державами, при чому вона може виставити проти сильного противника на кожному з тих фронтів лише обмежену скількість своїх військових сил. Таку, повну трагізмів війну, вела Німеччина від 1914 до 1918 р. Який тягар мусіла двигнути тодішня Німеччина, що воювала дійсно на два, а то й більше фронтів?

У 1914. р. битва над Марною. Відомо, що перед тою битвою, тоді як обставини складалися в користь німецької зброї, треба було з одного незвичайно важного відтинку відвести й перекинути на східній фронт два сильні корпуси, щоби здержати московський наступ на східню Прусію. Тим самим російська армія мала рішальний вплив на успіх французів.

Впродовж трьох місяців відгравалася траґедія на Іпром, Тоді, в листопаді 1914. р. у зударі к. Лодзі, що набрав світового розголосу завдяки прориву над Березиною, Гінденбурґові й Людендорфові не пощастило здійснити на сході той задум, що тепер в часі польського походу довів до повного знищення всіх ворожих збройних сил під Кутном. Цей задум, що ліг в основу німецьких військових операцій під Кутном у 1939. р., був основою плянів та рішень Гінденбурґа й Людендорфа в 1914. р. Але ці полководці не могли дістати необхідних їм шести корпусів у складі 150.000 вояків, бо в цю саму пору проходив рішальний зудар над Іпром, на заході.

Рік 1915. Його характеризує великий німецький наступ на східньому фронті, що її розпочав Макензен у Галичині. В цій офензиві пройдено понад 1.500 кільометрів та здобуто всі російські твердині. Ця офензива коштувала російську армію 1.700.000 вояків, та все ж вона не довела до остаточного вирішення. Чому? Бо подібно, як у 1914. р. коли російська армія виручила французів і анґлійців, то тепер навпаки, анґлійці і французи (головно французи, бо армія Кіченера ще не була приготована) кинулися на послаблені німецькі лінії. Згадати б лише два кульмінаційні моменти: зудар під Льоретто, де німецький вояк мусів боротися у відношенні 1:6 і де пропорція артилерії була 1:8,5, та головно бої в Шампанії в осені, тоді, коли німецькі полки стікали кровю й не було резерв, щоби заступити втрати. Вкінці не було іншого виходу, як скріпити західній фронт коштом східнього. Ось приклад, що його завсіди — говорячи про війну на два фронти — можна наводити: Дня 25-го вересня наспіли із східнього фронту ґвардійський і гановерський корпуси. Обидва ці корпуси по 5 місяцях безперервного наступу, боротьби і зударів, не відпочивали навіть 8 днів: в пересічній кожний полк втратив 80 до 90 старшин та 3.000 до 3.500 вояків. Ці втомлені війська навантажено на поїзди в Росії і по 8 днях подорожі вони висіли в Валенсії та поспішними маршами направилися до Шампанії, де відразу кинули їх у бій, так, що вони ніодної години не відпочивали.

У1916. р. ця війна на два фронти дійшла до шпилю. Всім відомо, що в літі 1916 р. вислід війни, уже майже перешений, вирішений зброєю, а не такий, як наступив в 1918. р. з причин внутрішньо-політичного характеру. Та в літі повстав знову третій, чи радше четвертий фронт. Третій фронт повстав для Німеччини й Австрії ще в 1915. році. Але в 1916. році було найбільше напруження під Верденом. З обидвох сторін правдива різня, що в неї французи двинули маси своїх найкращих військ, бо оборона Вердена була для них рівнозначна з обороною Франції. В тому самому часі, в розгарі боїв під Верденом, Брусілов своїм наступом на східньому фронті створив для німців нову смертельну загрозу. І от знову тягар війни на два фронти: треба було перервати здобування Вердену та перекинути полки на східній фронт, бо там грозив прорив на просторі 300 кільометрів. Тоді на східньому фронті, що для німецьких військ мав 1.008 кільометрів, Гінденбурґ мав в резерві одну-одиноку дивізію кінноти в 5.000 шабель та 6 куренів ляндштурму. На цьому прикладі можна собі уявити, що означає війна на два фронти. В тому самому часі розпочалася рішальна боротьба на західньому фронті, бій над Сомою. Було це в липні 1916. р., а за місяць приступила до війни Румунія зі своїми полками в силі 600.000 вояків, тоді, коли на румунсько-семигородській границі було заледви кілька куренів ляндштурму. В такому критичному для середніх держав положенні противник був певний своєї перемоги. Ще нині можна вичитати в звідомленнях французького ґенерального штабу, що та 600 тисячна румунська армія мала за завдання завдати рішальний удар центральним державам.

Але хід подій на румунському фронті пішов у протилежному напрямку, ніж думали алянти: Румунію розбито впродовж 6 тижнів, хоча румунська армія сама в собі не була лиха. І цього доконали нім. полки, що пройшли крізь пекло під Верденом! А як вони з того пекла вийшли? Прикладом — німецький альпейський корпус! Він мав чотири полки в складі 12.000 вояків. Під Верденом цей корпус втратив 13.000 вояків, себто 120%, отже початковий склад полків поляг в цілості. Ці полки перекинено пізніше на румунський фронт. Інших військ не було.

В таких важких умовинах почався 1917. р. Хоч сили Росії були майже цілковито вичерпані, а революція кидала вже свою тінь, загроза війни на два фронти все ще існувала.

Воєнне щастя усміхалося Німеччині й тоді одним рішучим ударом можна було війну на західньому фронті закінчити. Бо тоді саме зломано проти всіх сподівань французький наступ Нівеля при величезному замішанні та з надзвичайно великими втратами по стороні французів. Був це відомий бунт у французькій армії (нині на чолі Франції стоїть саме та людина, що їй Франція завдячує своє спасення в той час — маршал Петен), так, що згідно з тогочасним звідомленням французького міністра війни між німецьким фронтом і Парижем було ще тільки дві надійні дивізії. І в таких умовинах, коли ті незначні німецькі резерви можна ще було зібрати й завдати рішальний удар на заході ті резерви треба було перекинути на східній фронт та покінчити з так званим наступом Керенського в Галичині.

А як мається справа нині? Коли поглянути нині на фронт, що починається на далекій півночі в Нарвіку та тагнеться побережжям Північного моря, переходить через Голандію, Бельгію та Францію до Біскаї, через середню частину Атлянтику (що став нині першорядним відтинком фронту), а дальше на Ґібральтар, Середземне Море, Північну Африку та Червоне Море, то видно властиво тільки один фронт на суші, на морі й повітрі від Нарвіку до Суезу. Коли ж анґлійці кажуть, що напруження на Середземному морі поважно ослабить німецькі сили на рішальному відтинку фронту, то на це можна заявити тільки одне: події на півдні, цебто на Серед. Морю, в найменшому не можуть ослабити тих німецьких сил, що їх призначено для кінцевої вирішної дії.

—o—

Як організували студентську допомогу тому 20 літ?

Хто дав приказ у 1920 році бойкотувати польські високі школи та чи взагалі такий приказ був — мені невідомо. Політична й психольогічна ситуація в краю була тоді того роду, що й без такого приказу наше студентство спонтанно оминало польські високі школи, й про студії на цих школах мови не було. Коли нарешті стало ясним, що не буде ані українських університетських курсів, які збиралося організувати Наук. Тов. ім. Т. Шевченка у Львові, тоді залишався один вихід: на Чехи, до Праги.

На Чехи можна було їхати леґально, або нелеґально. Я без пашпорту вибрався дня . 9. 1920 в дорогу, а 21. 9. в саме полудне, ясний, соняшний день перейшли ми з одним товаришем річку Попрад під Мушиною. Ми бродили в одягах та в чоботах, да була по пояс... Прямо з води ми прийшли на парохіяльне подвір'я о. Миколи Бескида в Леґнаві над Попрадом. На щастя ані чеська ані польська сторожа нас не завважили. Передягнувшись у сухе біля та верхні одяги, попиваючи вино у гостинці о. Бескида, сушили ми на городі наше ..., порозкладали на траві мокрі свідоцтва, паперові гроші та фотографії Марусі ..., а мій товариш своєї Галюсі. На ... подвірю грала сільська музика, бо було весілля, сонце нас гріло зверху, ... в середині. Серед величавої гірської природи, у веселому настрої, висушили ми і речі та, попрощавшись з о. Бескидом, пішли із города, щоби дістатися до найближчої стації Орлів.

Була 4. година пополудні. Щолиш ми вийшли за пліт, обскочили нас весільні гості — парубки із сусіднього подвіря та питали чистою українською мовою: „Хто ви і куди йдете?" — Відповідаємо: „Ми українські студенти, тікаємо з Польщі до Праги, до шкіл". Не повірили нам. Повели наші карпатські брати на чеську станицю жандармерії. Небезпека була велика, бо тоді по ліквідації мадярського комуністичного пучу, було ще на Словаччині воєнне право. Так і почалось наше скитання від ... жандармерії до повітової в Са..., від повітової до окружної у Пряшеві, а там до міського поліційного сотника, якогось мадяра. Цей, довідавшись хто ми такі, дав приказ вислати нас „шупасом" до Польщі. За 4 дні опинилися ми на граничній стації Орлів, де мали бути видані полякам. Та пів години перед приїздом польського потягу вдалося якось переконати чеських леґіонерів, які держали сторожу на стації, що ми їхні приятелі і вони нас пустили на свободу, нагодувавши й напоївши добрим вином. Тепер уже потягом, без ніяких перешкод приїхали до Праги 27. 9. раненько. Подорож з Перемишля до Праги трівала цілих 9 днів, ціль була осягнена, але мені залишилося в кишені всього 7 Кч.

В Празі було тоді понад 100 студентів без середників до життя, а ще прибували нові. Були це переважно старшини й вояки української армії з ліберецького табору. Тому найактуальнішою справою проводу академічної громади в Празі було — забезпечити своїм членам студії на високих школах доцільною орґанізацією студентської допомоги. Провідниками акад. громади були тоді: чотар Матвій Стахів, правник та Ярослав Індишевський, студ. техніки, сотник УСС. — відомий як фахівець інтендантури.

Допомога була можлива з чотирох жерел: від українських урядів УНР і ЗУНР, від українського громадянства в краю та на еміґрації, від українців в Америці та з чужих джерел. При українській громаді повстала допомогова секція з 4—5 референтами з Яр. Індишевським як провідником; я був референтом для Галичини. Праця почалась негайно. Пішли в рух інтервенції, конференції, телеграми, телефони, письма, меморанда всіляким нашим і чужим міністрам, політикам, місіям, установам. Ми не робили різниць ані між студентами ані між громадянами, помагали всім без різниці політичних переконань, просили допомоги від громадян лівих і правих, від духовних і світських, від своїх і чужих; тільки большевиків і поляків оминали. Першу допомогу в сумі 20.000.— Кч дав нам за посередництвом дра С. Смаль-Стоцького, диктатор Е. Петрушевич. З урядом УНР ми зносились за посередництвом шефа місії в Празі М. Славинського та кореспондували з бар. М. Васильком, що був тоді дипломатичним дорадником уряду УНР. Бар. Василько, багатий та могучий політик обіцяв нам з Відня 100.000 корон. Ми тоді ще не знали про всякі девізові містерії та рахували на тих 100.000 корон як на бетон, думаючи що дістанемо чеські гроші. Але барон Василько щось два чи три місяці запізнився, обіцянку вправді додержав і вислав нам 100.000 корон, але... австрійських, які переведені на чеську валюту дали тоді щось 9.000 Кч. Справами допомоги студентству зацікавили ми також широкі круги нашої політичної еміґрації в Европі між іншим гетьмана Скоропадського, архикнязя В. Вишиваного, полковника Коновальця і всі вони до нашої акції приєднались словом і ділом. Проф. М. Грушевський, що тоді жив у Празі, помагав нам передусім між американськими українцями, до яких ми часто зверталися за його посередництвом.

(Докінчення буде).

У минуле

„Русини", зневірені до намісника, вислали депутацію до ... до Ольміну, яка домагалася поділу Галичини на „руську" й польську і заведення „руської" мови в усіх школах „руської" частини краю.

На це прохання прийшов дозвіл учити тією мовою лише ..., а всі інші предмети німецькою мовою. Відтак запровадили „руську" мову як обовязковий предмет навчання для всіх учнів „русинів" і поляків Східньої Галичини. Тривало це до 1857 р. Тоді то з обовязкової стала наша мова „недобовязковою", себто кожний учень міг вибрати мову, якої хоче вчитися: „руську" або польську. Десять літ пізніше (1868) всі мусіли вчитися польської мови, а „руської" той, хто хотів.

З обрядом нашим у ґімназіях східньої частини краю ... бувало. Якийсь час учні греко-католики мусіли вислухати відправи в костелі, а щолиш тоді могли ... службу Божу в церкві.

Нас були це події давно минулих днів, а для шамбеляна в ... подіях скривалися спомини свіжі й болючі, мов рани. Він не роздряпував їх, говорив стримано ... спокійно, буцім воно так і мало бути, ...ули, як під тим спокійним плесом хвилю... почуття кривди й облуди. А відчували ми це, ..., що шамбелян, про що вже була згадка, мав ... бистру память, він ніколи не помилявся, ані в прізвищах, чи іменах дієвих осіб. Після кон... без нотеса кожному свому учневі міг сказати, ...ету він „виказаний" і з якого йому грозить зла ...

...ехто з моїх товаришів нарікав, що не має па..., шамбелян сердився: „Не маєш, бо не хочеш мати. ... вправляти, як вправляєшся у грі на скрипці, ...яні. А може ти дитиною пив алькоголь, або курив папіроски? Стрібуй, давай псюкові горівку, а побачиш, який з нього виросте песячий ідіот! Навіть не признавайся, небоже, що ти безпамятний, бо це нам, як народові, не приносить чести. Та воно бачите так: щоби щось тямити, треба в першу чергу хотіти затямити, коли ж ти дивишся у книжку, або на професора, як він викладає, а думками лихий зна куди блукаєш, то певно, що ані з книжки, ані з викладу не скористаєш. А потім виправдуєш себе, що ти памяти не маєш. От воно як, моцюм пане!"

„Попові дзвонять, попадю з села гонять". — Ці слова, як не мож краще, очеркували безталанну долю вдів і сиріт по наших священиках.

Доволі рідко складалося так, що вдовиця мала трохи призбираного гроша, попродала зайвий живий та мертвий інвентар, купила собі таки в тім самім селі, де був парохом її муж, кілька моргів поля, побудувалася й жила там аж до смерти. Поле давало хліб, корови молоко, пасіка мід, город ярину, сад овочі — біди й недостатку не знала. У неділі й свята ходила до церкви, два-три рази врік влаштовувала поминки по покійнім, нарід поважав її й називав „старою їмостею", щоб відрізнити від нової, „молодої".

Але, як кажу, бувало це мало коли — виїмково; звичайно вдовиця, якщо мала вже діти на своїх становищах, то їхала до котрогось сина, або до доньки, а як залишилася з дрібними сиротами, то треба було розпрощатися з селом і перенестися до найближчого міста, де була ґімназія, щоби цей дріб виховати й вивести в люди. Продавалося тоді бричку й залубні наслідникові, а вози, плуги й борони, як не йому, то селянам, випродувалося худобу й коні і з одною коровою та якою там свинкою переїздилося до міста на новосілля. Добре, якщо можна було купити на передмісті яку дряхлу хатину з ошкленим ґаночком і з кількома деревцями коло плота, все таки зналося, що є свій власний дах над головою, а як ні, то наймалося що найдешевше мешкання десь на відшибі від міського гамору й руху, та починалося новий стан життя. (Далі буде).

З голосів преси

Вісті з південного Сходу

Штокгольмський кореспондент „Ноес Вінер Тагблят" інформує за „Бостон Сендей Пост", що в акції підбурювання Югославії проти Німеччини велику ролю відіграла також Америка.

»Бостон Сендей Пост« повідомляє, що американська короткохвильна стація »Врул« передає чотири рази денно політичні програми в сербо-хорватській мові, в яких закликає югославян хапатися за зброю проти Німеччини. Кажуть, що в Югославії чути цю ст цію дуже добре та що її програми добилися в Югославії бажаного успіху. Часопис говорить про сензаційний осяг цієї радіовисильні, бо вона власне спонукала переворот проти режіму князя Павла. Також »Крешен Шенц Монітор« передає вістку про ці радіопрограми та заявляє, що саме вони підбадьорили югославянський нарід до опору проти держав оси. Американське посольство в Білгороді вохвалило акцію цієї радіовисильні та заявило, що американські трансмісії з незвичайним успіхом причинилися до розярення ненависти проти Німеччини.

»За звідомленнями американської радіовисильні в Бостоні, до берегів Греції причалили й вийшли на сушу моторизовані частини та декілька дивізій англійської армії знад Нілю в Єгипті. Ідучи від Сальонік, вони підсунулися вже до грецько - югославянської границі.

»Лондонський «Таймс», займаючи становище до подій у Сербії, заявляє, що Югославія може рахувати «на всебічну допомогу англійської імперії». Характеристичними для англійських зусиль поширити війну є слова, що вирвалися з уст англійського державного підсекретаря Батлера підчас маніфестацій анлійського парляменту в честь нового білгородського уряду: »Я радо поґратулював би йому (англійському послові в Білгороді) за той спосіб і методу, з якою він 24. березня попрацював у Югославії«.

Той же кореспондент подає також цікаві інформації щодо англійських спроб поширення війни на цілі Балкани з притягненням до цього Туреччини. У своїх інформаціях спирається він на звідомленнях шведської преси, якої кореспонденти в Анкарі потверджують величезне скріплення натиску на Туреччину. Для тієї своєї акції англійці заснували в Каїро навіть окремі відділи своїх міністерств війни та закордонних справ, у проводі яких працюють Іден та ґен. Дил.

»Для Англії є рішальною проблемою, чи вдасться їй продовжити 1941 року, цебто аж до літа, створити й втримати нові воєнні фронти, що могли б поважно відтягнути небезпеку, яка все більше тяжить над англійським островом. На погляд шведського кореспондента, анкарський терен стає цікавим прикладом для тези, що її англійці з повним цинізмом проголошують, саме, що »все ще є забагато невтральних держав«. На погляд англійців, годі допускати, щоб у час, коли Англії до розпачі потрібна допомога з усіх боків, невтральні держави »у повному спокої духа чекають собі на заключення миру й тримаються осторонь». Під теперішню пору — пише шведський кореспондент — англійська пропаганда війни послуговується тверджен[ням], що »в кількох найближчих місяцях можна з усією певністю дізнатися, хто буде пере[можцем], а хто переможеним«. Тепер прих[одить] остання фаза війни — твердить ця пропа[ганда] — і тому всі европейські та сумежні д[о неї] держави мусять зайняти становище або »[за«] або »проти«. Іншими словами. Їх не ми[не] нечність війни за або проти Англії.

»Нову появу Ідена і Дила в Атенах м[ожна] пояснити лише тим, що Англія визнає те[пер]ній час корисним, щоб іще раз вернути[ся до] створення англійсько - югославянсько - ту[рець]кого фронту проти держав оси. Туреччина[,] що вичікує, ставиться до ситуації досить [скеп]тично й в теперішній момент зберігає ви[ключ]но дефензивно - оборонне становище. [Але] таки сподіваються, що таке становище Ту[реччи]ни довго не втримається і відносно англій[ських] плянів вона мусітиме рішитися в той, чи [інший] бік.

»Із Царгороду прийшла саме вістка [про] їзд Ідена й Дила до Анкари».

Еспанські роковини

Цього тижня святкувала Еспанія другі роковини звільнення Мадриду від червоних армією ґен. Франка. В усій еспанській пресі, а потім в італійській та німецькій, появилися статті-перегляди й спогади з тих часів зперед двох літ, коли національна еспанська армія входила до Мадриду, що перебув під червоною владою всього 32 місяці, а натерпівся за цей час стільки, як ніколи у своїй довгій історії. Мадридський кореспондент „Берлінер Берзен Цайтунґ", згадуючи ті часи, пише:

»Населення (Мадриду — Ред.) зустрічало прихід частин ґен. Франка з неоднаковими настроями: були такі, що радувалися й були такі, що ставились до них неприхильно. Але політичне розходження говорить іще найменше. Куди глибше було розходження моральне. За 32 місяці громадянської війни тисячі людей у столиці скотилися на саме дно людського упідлення, до крайніх меж, до яких тільки докотитися може людина. Натомість інші тисячі, що примушені були перебувати в замкненні разом із цим шумовинням, не втратили своєї людської гідности й виявили безприкладну великість духа. І саме з цього морального білянсу вийшла різка лінія тієї розбіжности. Зайво доказ[увати,] котра сторона виявилася сильнішою.

Переможці натрапляли всюди на ж[…] бруд. Його було стільки, що могло вид[атися,] неначе б прогнані можновладці хотіли [залиши]ти по собі віковічний памятник. Барикад[и з вало]зу та сміття пересікали репрезентаційні [вулиці,] часто у найбільш недоцільних місцях. П[…] вода спливала поверху по камінню. В [центрі] міста, в горах сміття і відпадків, тулил[ися без]притульні діти. Безпритульні із зруйнов[аних об]стрілом частин міста, примістившись в л[…]вих помешканнях середмістя, поводилися [з] усім, що можна було рушити з місця, я[к без]душні руїнники. При цьому були в Мадр[иді] склади дорогоцінностей, награблених [в цер]квах, манастирях та в аристократії, що [чекали] лише на першу можливість вивозу за ко[рдон].

Але все це можна було подекуди ще [вира]дати. Проте годі було привернути житт[я жерт]вам мадридського терору. Кількість вин[ищен]них обраховували на 75 тисяч. Багато, д[уже ба]гато зпосеред них стали легкою жертво[ю злосл]ивих доносчиків, які зараз після ви[конання] »присуду смерти« кидалися грабити їхн[є майно].

(Докінчення на сто[рінці …])

Аркадій Животко.

Свідок минулого

Дня 15. березня 1941 р. у Празі вмер у 86. р. життя д-р Люцій Кобилянський, визначний український громадсько-політичний, культурний та науковий діяч, член Центральної Ради, радник посольства УНР у Туреччині, чл н багатьох українських організацій і т. д. Похорон відбувся дня 21. березня на ольшанському цвинтарі у Празі.

Небагато маємо між нами тих, хто звязує нас з далеким вже минулим, коли на обрію українського визвольного руху зявилися такі постаті українського відродження як Шевченко, Костомарів, Драгоманів. Небагато їх, тих свідків нашого минулого, і тим дорожчі вони нам, тим більшу і глибшу пошану викликують вонi

Один по одному відходять вони від нас на вічний спокій. Минув щойно рік, як відійшла від нас С. Русова, сьогодні покидає нас її найближчий співробітник у праці в молодих роках, постійний її товариш у тодішньому українському культурному русі — Люцій Кобилянський.

Були то тяжкі і страшні часи, що загрожували цілковитим знищенням думки й надії на відродження України. Були то часи, коли зневіря починало вже охоплювати навіть найстійкіших, найактивніших.

У ці то тяжкі часи українського життя виступає на шлях української культурно-національної і громадсько-політ. праці, разом з невеликим гуртком подібних собі, молодий Л. Кобилянський. Стійка, енерґійна, чутлива й працьовита молода людина.

Стоючи близько до кол, що клали перші цеглини української політичної праці, зустрічаючись з їх активними діячами, з їх речниками та провідниками, молодий Л. Кобилянський глибоко перейнявся тим напрямом визвольної праці, який було проголошено програмою українських соціяля-революціонерів 1885/6 років в її формі культурної діяльности:

„Культурний бік нашої діяльности — казав цей проґрам — визначається тим, що ми націоналісти. У нас нема наукових даних (та ледве чи може хтось їх подати), на основі яких можна було б думати, що у майбутньому щезнуть національності й усе людство зіллється в однородне ціле; тому ми відмовляємося від роботи у користь фікції злиття людства, що мусіло б іти в супроводі іґронування та подавлення національних рис".

Серед цієї то інтеліґенції, в її оточенні, в її колі, під її впливом живе молодий Л. Кобилянський. Тут його перші кроки праці.

Звернувши увагу на ближчі звязки Л. Кобилянського тих часів бачимо відсвітлення в них саме цих, щойно згаданих завдань, що залишилися в ньому в усіх пізніших часах. Драгоманів та його праця, як ученого, культурно-національного діяча (недільні школи), тощо, родина Старицьких (театр), Родина Ліндфорсів-Русових та їх невтомна громадсько-культурна і політична діяльність, М. Лисенко (музика, пісня), А. Юркевич (філолоґія, етноґрафія) та ін.

Дорогі і незабутні імена, що з[найшли] відгук на сторінках думок і спом[инів] Кобилянського. Але особливо його [спомини] про А. Юркевича, звязко з яким мо[лодий] Кобилянського залишив на ньому гл[ибокий] слід протягом всього життя.

„Коли вперше побачив Юркевич[а, —] повідає Л. Кобилянський у одному [зі спо]минів, то він просто вразив мене с[воєю не] то кумедною, не то дивовижною ф[ігурою.] Невеличкого росту, товстенький, [на ко]тенькими ніжками, на голові не во[лосся, а] ціла копиця, борода, як віхоть, в д[овгому бі]лому сурдуті, в синіх окулярах...

— Що то за індівід? — думав [я,] оглядаючи Юркевича з усіх боків. [Хто] він такий, звідки він тут узявся? [— звер]нувся я з цими запитаннями до о[дного з] наших співців.

— Та хіба ж Ви не знаєте? — [відповів] той. — То ж Юркевич, Андрій Да[…] Юркевич. Ви мабуть ще не довго ж[ивете в] Києві, коли не знаєте Юркевича...

В перерві між співами студент[ська мо]лодь оточила Юркевича щільним [колом.] Він щось там розказував та всмі[хався, а] наше юнацтво слухало його та рег[оталося.] Мені дуже закортіло зазнайомитися [з Юр]кевичем, мене наче якась невідома си[ла тяг]гла до нього..."

Зазнайомився. І між Юркевичем [і] Кобилянським настала сердечна і [щира] приязнь. „Зеднувала нас — каже Ко[билян]ський — спільна нам обом любов до [укра]їнської пісні та „культ" Лисенка", С[тикаю]шись на цих взаєминах, Л. Кобилян[ський …]

З історії української преси

„РІДНИЙ КРАЙ" і „РОДНОЙ КРАЙ"

Про „Рідний Край" (не галицький, а наддніпрянський) загально відомо, що це був другий по лубенському „Хліборобові" тижневик, з яким звязане імя бл. п. Ольги Петровни Косач (Олена Пчілка) як редакторки.

Першим видавцем „Рідного Краю" (бодай офіціяльним видавцем) був Микола Андрієвич Дмитрієв. В дійсності ж „Рідний Край" у той час, як він виходив у Полтаві, був органом конспіративної полтавської української Громади, якої ревним членом був М. Дмитрієв.

З фаху він був адвокатом, а по національності чистий москаль, рівнож як і його дружина Ганна Тимофіївна.(Вона походила з російських старообрядців). Але це — як не дивно — не перешкоджало їм працювати для українських справ з не меншою (коли не більшою!) посвятою, як багато чистокровних українців. М. Дмитрієв якийсь час був головою полтавської Громади, а його дружина — усе здисциплінованим її членом. В їх гостинній господі часто відбувалися й зібрання Громади.

Перше число „Рідного Краю" вийшло у Полтаві 24 листопада 1905 року на основі тимчасових пореволюційних правил російського уряду про друки. Тому адміністрація не мала ніяких причин до його припинення, як то вона зробила з „Хліборобом", що його брати Шемети випускали в Лубнях без ніякого дозволу — „явочним порядком". Та зрештою й нізащо було його замикати, бо то був спокійний популярний орган у чудовій чистій полтавській мові. Про неї дбала сама його редакторка — полтавка.

Влiті 1908 р. трагічно помер Микола Дмитрієв. Він утопився у с. Шишаках миргородського повіту, спасаючи потопаючу у Псьолі дівчину.

Видавничкою „Рідного Краю" стає О. Пчілка і переносить свое видавництво до Києва. Вона сама дуже дбайливо вибирае співробітників, якими її орган може поправді пишатися, бо між ними є такі імена, як її донечка Лариса (Леся Українка), Микола Лисенка, Людмира Старицька-Черняхівська і багатьох інших полтавців.

Але О. Пчілка не любила жидів. То в делікатній формі давалося відчувати і в її органі. Воно не подобалося тодішній українській ліберальній молоді, для якої лібералізм та національно-віроісповідна толеранція були тоді виявами революційного духа. І ось одного гарного дня (здається, це було весною 1914 року) до неї завітала делеґація студентів-українців і запропонувала їй змінити тон щодо жидівської справи. Ольга Петровна терпеливо вислухала делегатів і чемненько дала їм свою відповідь. Треба було знати ту повну сарказму та їдї спокійну методу висміювати своїх опонентів старої О. Пчілки, щоб собі уявити як себе почували ліберальні представники молодого українського покоління, коли вона давала їм свою обосновану відповідь.

Розмова скінчилася на тому, що студенти українці (в деякій частині бодай) оголосили бойкот „Рідного Краю". Але той бойкот відбився лише додатньо на накладові тижневика і про нього голосно не говорилося.

З початком війни влітї 1914 року „Рідний Край", як і всі українські часописи, припинила російська адміністрація.

Але цілком неправильно думати (як це подано між іншими і в Українській Загальній Енциклопедії, що останнє число „Рідного Краю" вийшло в 1914 р.

Останнім було число з квітня 1918 р., яке вийшло в Гадячі, або у Полтаві (не памятаю вже точно).

Автор цих рядків в ті часи (січень-березень 1918 р.) жив під Гадячем, а О. Пчілка з другою донькою і внучкою — в самім місті Гадячі. Я частенько відвідував ще зовсім бадьору Ольгу Петровну і в розмовах довідався, що вона збірає матеріяли для нового числа „Рідного Краю". Просила вона й мене дати якусь статтю чи допис, що я й зробив. Поданий мною матеріял видруковано і я зберіг навіть те число у своїй книгозбірні в Полтаві.

Воно вийшло друком, ще заки перейняв владу б. гетьман П. Скоропадський. В пізніших місяцях у Полтаві ніби на глум виходив російсько-чорносотенний орґанчик під назвою „Родной Край". В тім „Родном Крае" відомий колишній російський агент у Галичині Д. Янчевецький виливав помиї на все що українське, в першу чергу на митрополита А. Шептицького. Коли підписаний виступив в обороні останнього, то в „Родном Крае" удостоївся брутальної лайки за те і обвинувачення в поширенні уніятства. „Р. Край" перестав виходити 1918 р.

Подав В. А.

Підчас громадянської війни були такі ганебні злочини на денному порядку в Мадриді. Ніхто, навіть найбільш згідливо наставлений до людей мізантроп, не всилі був би уявити собі, яку велику кількість звиродн*ілих людей, що в певних умовинах були здібні до найбільшої підлости — могло таїти в себе міліонове місто. У здобутому Мадриді аж кипіло від звірських убивників. Бувало, що на найбільш елегантних майданах столиці підскакував нагло якийсь мужчина з нелюдським криком до іншого й у найбільшому подеденервуванні добував із себе такі слова: »Він замордував мого брата!« Тож неодин процес, що виплював пізніше з такого відложжя, треба було оцінювати інакше, ніж звичайно, і відходити з більшим зрозумінням до присудів еспанського судівництва. Інше діло, що це зрозуміння ні в чому не перекреслює нещасливого факту, що кілька соток тисяч еспанців донині ще чекають поза мурами вязниць на судово . карний підрахунок їхніх дій і самоволі в часах громадянської війни. Але ніяка поблажливість не була б у силі »перекреслити минуле« так, як цього багато людей за кордоном тоді домагалося. Годі було б собі просто уявити, що діялося б тоді в Мадриді, якщо б влада дала послух цим вимогам. Тоді прийшов до голосу крик всенародного протесту в обороні споневіреної моралі та громадського співжиття, що домагався привернення своїх прав. Все інше, отже також радість перемоги та політичні на*дії — прийшли у звільнений Мадрид тільки згодом, пізніше.*

так характеризує Юркевича та його становище в тогочасному українському житті:

...„він був досить помітною фіґурою на тії тодішнього українського громадського життя і відіграв у ньому неабияку ролю. Юркевич був дуже популярною людиною серед українського громадянства, а зокрема серед української молоді, яку він щиро любив і на яку мав великий вплив (це я зазнав на самому собі). Під впливом Юркевича не один з наших юнаків зробився свідомим українцем та палким патріотом, яким був і Юркевич".

Ці то зустрічі, звязки, приятелювання відбилися на Л. Кобилянському, залишивши глибокий слід в його пізнішій вже праці, як громадсько-політичного, культурного та наукового діяча.

Кобилянський — лікар. Це основне і головне. Але побіч того він же й музик, що працює над історією й теорією музики і пізніше етнограф, мовознавець і врешті невтомний громадсько-політичний діяч.

Вишукуючи різного роду форми орґанізації та праці, українське громадянство другої половини минулого століття ширило українську визвольну думку серед українських мас. Одним із найактивніших членів був і Л. Кобилянський, який, опинившись після турецько-російської війни на Кавказі (Баку), розгортае і там національно-культурну діяльність, стаючи одним із найметкіших членів українського драматично-музичного гуртка та його дириґентом.

Зокрема при його участи розгортається тут у Баку культурно-громадська праця р. 1907, коли орґанізується Товариство „Просвіта", якого головою стає він. Була це праця національного освідомлення та підготови кадрів української визвольної боротьби. І цю працю провадить Л. Кобилянський в тісному звязку з грузинським народом, взаємини з яким того часу характеризує, як побратимські.

На цій праці застае Кобилянського світова війна. Як лікар, йде він знову на фронт, не забуваючи тих завдань, яких вимагае національний обовязок.

Це ж приводить його р. 1917 на II. Український Військовий Зїзд. Це ж керує ним і в пізніших роках.

...„Небагато українських робітників із старших генерацій пішло тим шляхом" — каже М. Грушевський, згадуючи про реалізацію завдань, поставлених програмою „Громади" та програмою 1885/6 соц. рев. руху. Називаючи імена цих небагатьох робітників із старшого покоління, ставить М. Грушевський на перше місце Л. Кобилянського поруч з М. Біляшевським, М. Левицьким та ін., додаючи — „і мабуть небагато більше".

Член Центральної Ради, лікар київської лікарні, постійно активний, постійно в праці, проходить Л. Кобилянський через роки української державности, міцно стоячи на варті інтересів її відродження. І як такий займає він вартове місце радника українського посольства в Туреччині.

А коли після блискавки ще темніше згустилася ніч, бачимо Л. Кобилянського, вже старшого літами, але все бадьорого духом в рядах активної праці на чужині, як культурно-громадського діяча, як члена низки громадських орґанізацій, як лікаря, як ученого, що непохитно продовжує нести свій обовязок, сумлінно виконуючи завдання, взяті на себе ще в молодих літах.

А коли в тій чи іншій громадській орґанізації наступали було в процесі їх життя різного роду непорозуміння, чи розходження, бачимо завсіди старання Л. Кобилянського втримати цей необхідний обективний спокій, знайти шлях, знайти бодай стежку до порозуміння і обєднання для дальшої посиленої праці. Не промови, не заклики, не догани і не гасла ставали в той час знаряддям Кобилянського, лише щирість, простота, рівновага, захоплення думкою, розмовою, часом мистецьке оповідання тощо. І коли приходило до ліквідації того чи іншого непорозуміння, радів він щиро, добачуючи у тому перемогу найдорожчих ідей.

Вісімдесять шість років життя та шістьдесять років невтомної праці на громадсько-культурному й науковому полі.

Від шістьдесятих років минулого століття через сумної памяти 1876 р., через роки радости й надій до наших днів. Такий шлях того невтомного діяча, що його дня 21. березня ц. р. українська громада на чужині з почуттям глибокої пошани відпровадила в далеку дорогу.

Література й Мистецтво

На мистецькі теми

У Ген. Губернаторстві є під цю пору немало українських мистців, які з тими, що вже давніше тут працювали, творять особово досить поважну кількість. Усі вони мають нині нагоду для найширшої праці, бо ж іде культурна відбудова. Важне те, щоб та праця була надалі ефектовна й залишила тривалий слід в українському мистецтві.

Появляються в нас різнородні видання, а в них ми майже завсіди стрічаємо співучасть цього чи того нашого мистця.

Чуємо водночас, що цей чи той маляр чи різьбар створив якийсь твір, але ширше українське громадянство про це небагато знає, бо він не вийшов поза межі мистцевої робітні. А, найважніше, нам невідома сума мистецьких досягнень.

Війна має свої власні права — час неспокою взагалі непідхожий для обдумання та переведення в чин якогось більшого твору. Речі, що тепер повстають, більш доривочні й спонтанні, — вони віддають своїм характером змінність їхньої доби. Але водночас змінились і матеріяльні умовини, що завсіди в великій мірі були важними передумовинами здійснення мистецького твору. Знаємо всі добре, серед яких обставин давніш приходилось працювати нашим мистцям, зданим на ласку їхньої примхливої долі, без замовлень, хронічно без праці й без матеріялу, потрібного для неї, що проживали з дня на день справді „духом Божим". Та, не зважаючи на те все, яку кольосальну роботу виконали мистці з такого нпр. мистецького обєднання, як АНУМ, — роботу, що матиме своє місце в історії українського мистецтва!

Нині — ніби існує добра конюнктура,— мистці отримують великі, нераз державні, замовлення, не можуть нарікати на брак праці, — навпаки, вони нею перевантажені, головно тих кілька спеціялістів, що потрібні до всього: національних імпрез, різних видань, оформлень, тощо. Можна навіть сказати про великий брак спеціялістів, бо людей, навіть з укінченими академіями й званням „мистець", у нас доволі. Отже на брак праці, а з тим і гроша, скаржитись годі.

Та тут виринають саме парадокси. Ось жалується нам один з мистців, що він перше не міг працювати, бо не мав ніякої праці, потрібної для екзистенції, а тепер — не може працювати для мистецтва тому, що має працю, яка забирає йому ввесь час... Виходить блудне коло. Але все ж таки слід ствердити покращання умов і, що з тим повинно йти в парі, ми маємо повне право вимагати від мистців виявів їхньої мистецької творчости на широкому форумі.

Весняна й літня пора, що саме наближається, дає нагоду нашим мистцям виїхати в українські етнографічні терени та зобразити їх у мистецьких творах. Терени ці були досі „пасинками", їх етнографічно ще далеко не основно просліджено, отже мистецька праця матиме й ширшу, громадську вартість. Під цим ми не розуміємо виключно чисто етнографічної роботи, але якраз суто мистецьку працю на тлі рідного ґрунту, якого так бракує нашим мистцям серед чужого окруження. Навіть по кількамісячній основній праці можна буде подумати про якийсь виступ — виставу, яка безсумніву матиме успіх, бо ж нас усе пожадливо тягне до свого, рідного. В інших народів,— візьмім, наприклад, німців — мисців, виконуючи своє завдання, наказане хвилиною, стають звитодавцями подій, що тепер відбуваються (пр. проф. Фольбер, що саме на днях отримав від Фірера медалю Ґете, — упродовж року намалював зверх 200 малюнків на теми сучасної війни, з них деякі в перших рядах окопів). Так і в нас треба використати можливі в даних обставинах спромоги й зужити енергію й досвід на багатоважну мистецьку працю в терені.

Досі переходило українське мистецтво велику експериментальну працю, рівнобіжно з таким самим станом у західньому мистецтві. Зайвий доказ того, наскільки мистці добре відчули свою добу — проміжну поміж двома великими війнами. Час, що завершує дотеперішній пливкий стан, час недалекої синтези, накладає вже згори свої завдання, передусім щодо використання здобутого знання в уже конкретних, а не експериментальних, творах, де було б відображене в високовартісній мистецькій формі все те, що для нас цікаве й вартісне з національного погляду.

Такі твори, виконані в неспокійні часи, мають свою окрему вартість, як показник національної культурної енергії, яка в таких умовинах не перестає діяти й творити — вони доказ живучости народу.

С. Львівський.

ЮРІЙ КОСАЧ.

Шторми літ

Лучини душ не згасить вихру шал,
спинаємось до крайніх рей корвета:
лютує темінь вод, шумує вал,
а рукопис усе в руці поета.

Іде, з вагою згорблених плечей,
сновида в морок, беріг непривітен,
кому ж із нас побіду проречe,
кого засудить це гнівне поліття?

Стальові бються шторми гордих літ,
лунають кузні, іскри крешуть горна,
гартують там душі крихкої мідь,
душа дзвенить, мов пісня неповторна.

А на попелищах, під зорями покар,
життя вовтузиться на провесні буремній,
встають руїни — гимном кволих скарг —
і просять міці, хоч і надаремно...

*

У вік оцей, ми засів і врожай,
орді до ніг химерний, плохий колос,
ми — криці літ неторкана іржа,
ми — міць захланна і рахманна кволість.

Позавтра день. А може ніч, як перш,
і хуги смертної дороги білі;
є певне лиш одне: любов і смерть,
посестри дві у хижій заметілі.

З нових книжок

Богдан Ігор Антонич: ВИБРАНІ ПОЕЗІЇ. Краків 1940. „Українське Видавництво" ст. 80. Редакція і вступна стаття Богдана Романенчука.

Видання цього поета, родом із Лемківщини, вже тим самим наче врозуміле — ми ж виловлюємо всі ті духові нитки, що можуть нас вязати з нашими західніми землями. Але актуальний цей поет не лиш тому: він одна з найоригінальніших появ нової всеукраїнської поезії, з власним світом уяви. Критика вже нераз мала нагоду спинятись над тим світом, сприйманим підсвідомо, де затиралась різниця межи істотами й речами, де він був наче розкладений поетичною хемією на свої праперві, над якими буяли сили життьових стихій. На цій основі й сама Лемківщина зображена, як казковий народній малюнок на шклі, в який лиш де-не-де вмальовано, так сказати б, риски економічно-соціологічного характеру:

Тут сиве небо й сиві очі
У затурбованих людей.
Сльота дуднить і шиби мочить,
Розмови стишені веде.
Під сивим небом розстелилась
Земля вівса і ялівцю.
Скорбота мохом оповила
Задуману країну цю..

(Елеґія про співучі двері).

Це — наче реальний образ серед того лемківського окруження, що в поетовій уяві горить тільки спомином. Там саме казка: куриться з квітів запах, немов з люльок барвистих дим; течуть униз краплини шуму, немов з гарячих пнів смола; квітчасте сонце спить в Криниці на мохом стеленому дні й кущем горючим таємниці виходить ранком з глибіні...

Книжка дає вибір найкращих поетових речей з усіх його збірок і він добре подає Антоничеве поетичне обличчя. З полишених речей варта було, гадаємо, дати фрагмент опери про Довбуша. Звязка і живо написана стаття Б. Романенчука дає загальну характеристику поетової творчости; ми б застерегалися тільки проти таких критичних уваг, як ті, чи Антонич був ідеологічно скристалізований, чи ні; Б. Романенчук вважає, що ні і що Антонич мав лиш »задатки стати націоналістичним поетом«, при чому твердження своє спирає не на самій поетовій творчості, а на тому, по яких журналах Антонич друкував свої вірші..

Позатим — це одна з кращих книжечок, виданих »Українським Видавництвом«.

Леся Українка: ВИБРАНІ ПОЕЗІЇ. Краків, 1940. »Українське Видавництво«. Стор. 80. Вступна стаття й редакція м-р Ірини Пеленської.

Знову перевидання, тим разом з нагоди 70-ліття народин Л. Українки, — але й без цієї нагоди її поезії давно вже повинні були бути видані. Вона ж належить до тих винятковіх і нечисленних постатей на переломі 19—20 сторіччя, що дихали й жили вітром майбутнього, що, розчаровані в своєму кволому окруженні, кидали свій крик іншій, сильнішій породі людей: кожна наступна доба мала і має честь підняти її слова і заклики на свої прапори. Серед володарів душ їй належиться одно з перших місць зараз за Шевченком. Тому й появу нового видання треба привітати, бо воно на часі.

Щодо самого укладу й вибору, так гадаємо, треба такі видання тримати більш за якоюсь одноцільною методою. Редакторка, напр., подає і вступі статтю про »Життьовий шлях Л. Українки«, а на кінці книжки ще й життєпис поетки, хоч може й доцільніше було б получити все в одно. Щодо самого вибору, то подаю лиш поезії до 1896 р. і ніде не зазначено, чому пропущено дальшу творчість поетки до 1913 р. (17 літ). А саме там є найхарактеристичніші її речі, хочби цикл »Ритми«, поезії про червоні троянди, про терновий вінець і царську корону й інші, що їх кожний приклонник Лесиної творчости знає напамять.

Книжка ця стане дуже в пригоді всім, що влаштовуватимуть Лесині свята, тим більше, що цю книжку доповнюють ще й дві інші, одночасно видані — »Поклін Лесі Українці« (матеріяли до свят та інсценізацій) і »За духа нації« Н. Антоненка, де зображено життя й творчість Лесі Українки.

С. С.

ВІЙНА В МИНУЛОМУ І СУЧАСНОМУ

Війна і її форма

(М. О.) Кожний нарід у війні з іншими народами виявляє свою вдачу, свій характер. Війна, це дзеркало його духових і моральних вартостей. І кожний нарід інакше, згідно зі своєю збірно-народньою вдачею, підходить до війни.

Соціольоґ В. Парето каже, що староримські римляни зміняли зміст так, як їм здавалось краще, але шанували форму. Атенці зміняли і зміст і форму. Спартани не зміняли ні одного, ні другого.

Це явище бачимо й у цій війні. Італія у війні проти Англії і Франції дотримується усіх форм клясичної війни: виповівши війну, за двадцять чотири години починає воєнні діяння. Та й сама війна, форма її ведення — клясична. Інші часи, інші роди зброї прийшли в орудування, але форма давня, а тому й фази війни йдуть давніми шляхами: успіхи й невдачі взаємно черґуються. Італійський нарід, італійський вояк, психольоґічно від століть виховані в цьому напрямку, розуміють кожну фазу війни і ніколи не є заскочені хвилинними невдачами.

Інакше розуміє війну Німеччина. В неї одно тривале: глибока, послідовна, обдумана підготова до кожного моменту війни. Той славний вислів маршала фон Мольтке: „erst wäge, dann wage" — бачимо виразно в кожному воєнному, а то й дипльоматичному чині. Дальше, форма війни зовсім змінена: заскакувати противника блискавичними рухами. Тактика війни до самих основ зреволюціонізована, сказати б змодернізована, використані усі добрі прикмети діяння нової зброї та максимум зусиль добре вишколеної одиниці. І тому, тут нема фаз війни клясичної, а є фази війни модерної: блискавичні успіхи і гра й підготова до дальших успіхів. Зовсім не те, що ми бачили у війні 1914—1918 р., коли й Німеччина тримaлась старих клясичних форм війни.

І ще одно й підставове бачимо в Німеччині, що є притаманне тільки німецькому народові: сліпа і беззастережна віра у свою ідею, віра у свого вожда. Вже Тацит (І вік перед Хр.) каже нам, що вожди в ґерман були окружені прибічними вояками, що завзято боронили їх. І як ці прибічні вояки із якогось бою, у якому згинув їх вожд, верталась живими, то були обезславленими.

На тлі цієї віри в ідею, у свого вожда, приходять для Европи справді нові роки, коли пережиті устрої впадуть, даючи місце новим течіям. Хто пригадає собі ті великанські революції в Европі в добі середневіччя і ренесансу, той може зрозуміти оці великі роки Европи, що тепер грядуть.

Чи самі досвіди морської війни вистарчають?

Прослідивши історію війн з останніх кількох століть та вистерігаючись при тому суґестій односторонньо - тенденційних підручників, можна прийти до несподіваного висновку, а саме, що Велика Британія не мала правдивого полководця, що на цю назву вповні заслуговував би, щонайменше до 17. століття. Чи Кромвел був „полководцем" — тяжко сказати, бо він воював тільки проти своїх земляків. Імовірно Генрик V., що задумував підбити англійській короні цілу Францію, ще як вимок заслуговував би на таку назву, але ніхто інший впродовж цілого 18. і 19. ст. та в 20-ому й зі світової війни. Поодинокі анґлійські ґенерали вміли більше чи менше спритно використати дану ситуацію (Веллінґтон), вміли посварити між собою інші народи та тягнути з того для себе відповідні користі, але полководця в правдивому значінні того слова вони таки не мали.

Причини того можна легко вияснити. Англійці від часів королеви Єлисавети вели взагалі тільки **морські війни**. А морська війна це не є ніяка школа для вищого воєнного мистецтва на суші. Війни, що їх анґлійці вели **насуші**, це з малими тільки вийнятками були головно кольоніяльні війни, що їх при помочі технічної переваги не було ніякої штуки вигравати. Коли часом появився в Анґлії дійсно великий адмірал у роді Нельзона, то й він уже змалку так був вихований, що всю свою енерґію і здібність проявляв на морі. А морські війни не збагачують надто воєнного мистецтва в повному розумінні того слова, коли приходить така війна, якої не можна оминути: боротьба збройних сил двох народів, при чому до тих збройних сил — поминаючи господарські й інші чинники тотальної війни — треба зачислити все, чим ті народи в боротьбі на суші, на морі й у повітрю можуть покористуватися. А таку війну може остаточно вирішити тільки сухопутна армія. По-перше тому, що сухопутне військо вже з природи речі творить завсіди більшість борців, масу озброєного народу, а дальше тому, що нинішню війну як і війну взагалі можна аж тоді в одну чи другу користь перерішити, коли одна сторона зломить оборону другої та візьме, чи може взяти в посідання територію другої. Навести б тільки приклад з останньої війни в Польщі: німецьке летунство вже в перших днях війни було абсолютним паном повітряних просторів над Польщою, так, що польського літака вже взагалі не можна було побачити. Та все ж це панування в повітрі не було б ще само в силі війну виграти. Воно було тільки до деякої міри вступом до виграної та вирішною підготовою, і Польща перестала існувати аж тоді, коли її залили німецькі панцирні та німецькі сухопутні війська.

Тільки той, хто опанує стратеґічні засади сухопутньої війни, що здобуде частину простору, що на ньому тривко може опертися і що з нього може вести дальші операції проти дальшої частини ворожого простору, тільки той як полководець може провадити своє військо до остаточної перемоги. Анґлія саме до цих модерних вимог в тому рішальному секторі війни в ніякому разі не доросла.

Розвідка і боротьба на далеку віддаль

Німецькі звідомлення про затоплювання англійських кораблів, що пливуть під конвоєм на Атлянтику, сотні кільометрів від побережжя Портуґалії чи Ірляндії, викликують в світі зрозуміле зацікавлення. Йде тут саме про нову боєву методу, що заслуговує на окрему увагу.

Боєві дії на морях, вимагають особливо старанної розвідки, бо морські збройні сили можуть порушатися з далеко більшою швидкістю, як сухопутні, та несподівано щезати як і виринати на горизонті, що від нього вони перед 24 годинами були ще на 1.000 кільометрів віддалені.

Після обсади Норвеґії, німецькі далекобіжні літаки могли свій засяг розвідки поважно поширити. І так, наприклад, у звідомленні німецького верховного командування з 10. лютого ц. р. читаємо, що озброєні німецькі розвідчі літаки провірюють поверхню моря геть аж до Ісландії, отже що найменше 2000 кільометрів від німецького пебережжя. Особливо спритливі умовини для далеких розвідчих дій німецьких літаків створила обсада північної й західньої Франції над Атлантиком, що вможливлює держа[illegible]контролю величезні морські простори довкруги англійських островів. Розуміється, що на таких розвідках відемно відбивається лиха погода, а темнота майже вповні їх виключає. Але вже сама розвідка й контроля морських просторів в часі дня дає незвичайні користі, що тепер із весною та з щораз довшими днями — ще збільшуються.

На основі розвідки на далеку віддаль повстає й боротьба на далекій віддалі. Ця боротьба на далеких просторах довкруги англійських островів ведеться передусім проти анґлійської морської торгівлі та анґлійського постачання з заморя. Кожний поодинокий корабель як цілі каравани, виставлені безупинно на атаку німецьких далекобіжних літаків, що в той спосіб чудово доповнюють та помагають в праці німецьким підводним човнам. Для торговельних англійських кораблів, що чейже ніколи не можуть розвинути швидкости воєнного корабля, витворюється тепер ситуація без виходу. Вони мусять так маневрувати, щоб сильно загрожені терени довкруги самої Англії проїздити вночі, але їм щораз важче переплисти той простір, його німецькі далекобіжні літаки контролюють підчас щораз коротших ночей. І тут саме те рішальне значіння оперуючих на далеку віддаль німецьких бомбовиків.

При тому не слід забувати, що крім числа затоплених англійських кораблів має тут ще величезне значіння й сама вже дезорґанізація англійської торгівлі, конечність далеких обіздів, примус перепливати деякі морські терени тільки вночі, зменшення персоналу торговельних кораблів, збільшення обезпеченевих премій, все це має більший чи менший вплив на загальне положення островів.

При тому всьому така акція німецьких літаків не вимагає й не абсорбує більших німецьких сил ані під персональним, ані матеріяльним оглядом.

—o—

Росте велике діло

120 стипендистів на літній семестр 1941.

Комісія Допомоги Українському Студентству (КоДУС), при УЦК у Кракові є під сучасну пору одиноким скоординованим диспозиційним осередком допомоги нашій студентській молоді. Централею є КоДУС у Кракові, а підвалинами є реферетура ДоФУСа при УНО в Берліні та реферетура ДоФУСа в Празі.

Комісія діє вже більше як чотири місяці. В січні 1941 р. відбувся перший розділ стипендій і тоді признано перших 50 стипендій (разом Краків і Берлін) на зимовий триместр (січень — березень 1941 р.).

При кінці квітня пічнеться новий семестр. Комісія ДУС-у, що радила на своїх засіданнях (24—28. III. 1941) над розподілом нових стипендій, зустрінулась із нелегкою проблемою. По виплаченні попереднього триместру остае в касі Доп. Фонду 33.000 зол., як сальдо на наступний семестр. Маючи 230 прохань, годі було всі задовольнити. Частину прохань внесено до Кракова (112), а решта до реф. ДоФУСа при УНО в Берліні. Між ними є прохання давніщих стипендистів, що вже користали із стипендій у попередньому триместрі. Вони теж внесли прохання на наступний семестр і долучили посвідки поступів у науці.

Половину з усіх прохань Комісія мусіла при найліпшій своїй волі, відложити на осінній семестр 1941 р. Тоді прийдуть уже теж на чергу початкуючі студенти та ґімназійні абсольвенти, бо фонди наразі далеко не вистарчають на поверх 230 стипендій. Пять вечорів радила Комісія над розподілом стипендій, бо вибір кандидатів був нелегкий. Прикро читати життеписи цих молодих людей, з яких більша частина вже починала студіювати, але їхні студії перервала звичайно вязниця, нераз кількакратно, або брак гроша. Після розвалу Польщі відкрилися великі можливості студій, коби тільки матеріяльні засоби! Багато студентів кинулось до наукових осередків В. Німеччини та брак матеріяльної підмоги підриває крила та краде здоровля молодим людям. Є такі, що вже після війни виїхали на студії та з браку матеріяльної допомоги мусіли вертатися на терен Ґубернаторства. Велике число їх зовсім не виїздить, тільки тратить час та енерґію, працюючи нераз зовсім не по своїм кваліфікаціям. Деякі відважніші оптимісти їдуть, щоб лиш почати студії, а там уже будуть допрацьовувати при розношуванні ґазет, чекати на стипендію, або бодай на одноразову допомогу. Не одному грозить перерва студій перед самим закінченням.

Тому Комісія, щоб справедливо та безсторонно полагодити прохання, установила такі критерії, що були вирішальними при розділі стипендій: 1. матеріяльний стан; 2. заавансування в студіях; 3. рід фаху; 4. суспільно-громадянська вартість кандидата; 5. здібності; 6. вік.

Одним із найважніших критерій був другий — заавансування у студіях, щоб дати нагоду закінчити студії тим, що вже мають недалеко до кінця. Відступлено від цього тільки в кількох випадках, а то із-за специяльности фаху та особливих здібностей кандидата в даному напрямі. Фахи по кляснфікації з уваги на їх теперішню й майбутню для нас вартість та запотребування зіставлено в такому порядку: 1. економія; 2. лінґвістика; 3. техніка: машинобудівництво, комунікація, архітектура, хемія, електротехніка; аґрономія й споріднені фахи; 4. промисл, передусім текстильний і шкіряний; 5. адміністрація; 6. фізичне виховання; 7. суспільна опіка; 8. теольоґія; 9. педаґоґія; 10. право; 11. експериментальні (дослідні) науки; 12. мистецтво — музика; 13. ветеринарія; 14. фармація; 15. медицина; 16. господарство, готелярство й інші.

Оцим стипендистам признано стипендії на літній семестр 1941 р. (в нім. марках):

БЕРЛІН: 1) Безхлібник Василь — економія — 100 РМ, 2) Бриньовський Михайло — орієнталістика — 130, 3) Булавський Василь — електротехніка — 100, 4) Валько Антін — право — 80, 5) Вахняник Олександер — музика — 130, 6) Винницька Любов — Auslandwissenschaftlleche Fakultet — 130, 7) Воробій Петро — мови — 130, 8) Гарасимович Анна — дентистика — 130, 9) Ґерич Маріян — ґеоґрафія — 100, 10) Дудра Михайло — адміністр. — 130, 11) Козак Андрій — торг. економія — 100, 12) Кокорудз Ярослав — медицина — 130, 13) Куціль Осип — радіотехніка — 100, 14) Левицький Володимир — техн. комунік. — 130, 15) Лівша Микола — електротехн. — 50, 16) Лобай Ярослав — техніка — 100, 17) Логин Ярослав — політичні науки — 130, 18) Маланчук Роман — право — 130, 19) Олійник Петро — філософія, істор. — 130, 20) Матвієнко Мирон — медицина — 130, 21) Остапчук Петро — ветеринарія — 130, 22) Паук Михайло — політехніка — 110, 23) Пашкевич Олександер — інж. мірник — 130, 24) Поліщук Петро — педаґоґія — 100, 25) Рудко Василь — стис. фіз. пед. — 130, 26) Соколовський Юрій — аґрономія — 130, 27) Тимощук Павло — торг. — 100, 28) Федорика Осип — мовознавст. орієн. — 130, 29) Штуль Василь — торгівля — 70, 30) Яріш Василь — цукроварство — 130.

БОНН: 1) Комендат Антін — право — 110 РМ.

БРЕСЛЯВ: 1) Бойко Богдан — хемія — 100 РМ, 2) Залуцький Роман — право — 100, 3) Клим Іван — політ. науки — 100.

БРНО: 1) Пашківський Богдан — техніка — 110 РМ.

ВІДЕНЬ: 1) Базилевич Теофіль — лінґвістика — 80 РМ, 2) Баховський Богдан — вис. шк. торг. — 110, 3) Боднар Володимир — медицина — 110, 4) Бучко Володимир — архітектура — 110, 5) Варивода Ірина — фармація — 110, 6) Гарасовський Андрій — аґрономія — 110, 7) Гірняк Богдан — вис. шк. св. торг. — 100, 8) Данилевич Олександер — медицина — 110, 9) Дуда Мирослав — музика — 110, 10) Круцько Євген — вис. шк. торг. — 110, 11) Лончина Богдан — мови — 110, 12) Ляхович Наталія — музика — 110, 13) Марчак Василь — ліс. інж. — 110, 14) Матіяш Василь — сольо-спів — 110, 15) Мельник Петро — аґрономія — 110, 16) ... спів — 100, 22) Сушко Роман — вис. шк. торг. — 110, 17) Новосад Роман — муз. комп. — 110, 18) Ортинський Любомир — право — 80, 19) Палідович Михайло — держ. науки — 110, 20) Пизюр Євген — право — 100, 21) Ройко Осель — сольо-спів — 104, 22) Сушко Роман — вис. шк. торг. — 110, 23) Ткачук Мирон — арономія — 80, 24) Фроляк Ольга — фільософія — 110.

ҐРАЦ: 1) Гудим Петро — медицина — 110 РМ, 2) Дроздовський Ярослав — медицина — 110, 3) Малецький Юрій — медицина — 110, 4) Мостович Леонід — економія — 110, 5) Процюк Володимир — медицина — 110, 6) Пруц Володимир — медицина — 110, 7) Чировський Микола — медицина — 110, 8) Шевченко Юрій — техн. хемія — 110.

ДАНЦІҐ: 1) Гнатюк Богдан — летун. мотори — 100 РМ, 2) Гринишин Константин — хемія — 100, 3) Корінь Володимир — техн. архіт. — 100, 4) Мащак Степан — аґрономія — 100. 5) Мельничук Ананій — будова машин — 100, 6) Миколаєвич Антін — техніка — 100, 7) Покінський Богдан — будова машин — 100, 8) Романюк Іван — будова машин — 75, 9) Шекерявий Юрій — хемія цукрівн. — 100.

ДАРМШАДТ:: 1) Лібер Мирослав — шкірництво — 100 РМ.

ДІССЕЛЬДОРФ: 1) Подоляк Володимир — медицина — 110 РМ, 2) Турчановський Роман — медицина — 80.

ДРЕЗДЕНЬ: *1) Яворський Плятон — інж. лісовик — 80 РМ.*

КЕНІҐСБЕРҐ: *1) Рибак Ярослав — аґрономія — 100 РМ.*

ЛЮБЕН: *1) Вергун Іван — економія — 100 РМ, 2) Демчук Микола — екон. сіль.-госп. — 100.*

МІНХЕН: 1) Білик Іван — техн. механік — 100 РМ, 2) Гещак Іван — хемія — 130, 3) Малащук Роман — право — 110, 4) Шолуха Іван — хемія — 80.

МІНСТЕР: 1) Біда Константин — мови 80 РМ.

ПРАГА: 1) Глинка Роман — право — 40 РМ, 2) Ґерич Юрій — право — 80, 3) Левицький Михайло — техніка — 80, 4) Макаренко Людмила — медицина — 80, 5) Писарів Яків — медицина — 80, 6) Судчак Ярослав — медицина — 80, 7) Федчук Роман — медицина — 80, 8) Форович Іван — медицина — 80, 9) Яримович Олександер — право — 80.

ФРАЙБУРҐ: 1) Козак Ірина — соц. фірзорґе — 110 РМ, 2) Смик Роман — медицина — 100.

ШТРАСБУРҐ: 1) Шебльовський Володимир — торгівля — 110.

Крім цього признано допомоги ще кільканадцятьом студентам з-поза терену Ґ.Ґ., яких прізвища ще не устійнені так, що всіх стипендистів на наступний семестр є 120.

Хоч число 120 стипендистів є вже досить поважне, то все таки з погляду наших національних потреб і в порівнанні до числа около 700 студентів, що могли б студіювати — є аж надто скромне. Над цим мусить з цілою повагою призадуматися ціле українське громадянство та чином доконати своє державницьке зрозуміння цієї далекосяглої акції. Хай для нас буде девізою: кожний український студент мусить якнайскорще закінчити студії, бо цього вимагає життеве добро нації.

Комісія Допомоги Українському Студентству.

БІЛЯНС

Кооперативного Рільничого Банку Українбанк Кооп. з відп. уд. в Ярославі

на день 31 грудня 1940 р.

Готівка: Каса	69.950.74	Біжучі рахунки	1,914.872.20
банки	263.018.57	Внутрішні рахунки	521.097,47
Банкові льокати	400.865.—	Вклади	146.020.67
Біжучі рахунки	1,112.788.83	Реесконт.	93.000—
Внутрішні рахунки	521.097.47	Уділи	269.867.—
Позички	218.213.90	Запасовий фонд	9.149,29
Ремеси	261,000.—	Резерва страт.	511,53
Льокації	112.235.—	Амортизаційний фонд	1.059.—
Движимости	10.170.87	Переходові пасиви	12.230,68
Переходові активи	891.80	Зиск	2.424.14
	2,970,231.98		2,970,231.98
Забезпечення	83,000.—	Забезпечення	83.000.—
	3,053.231.98		3,053,231.98

Ярослав, дня 29 березня 1941.

За Надзірну Раду:
Іван Бараник
Теодор Борис

За Управу:
Степан Кузик
Роман Мицик
Інж. Дмитро Кашубинський

Вістки зі світу

Телеграма Фірера з приводу смерти ґр. Телекія

БЕРЛІН, 5. IV. — З приводу смерти голови мадярського уряду ґр. Павла Телекія, Фірер переслав телеграму з висловами співчуття і реґентові Мадярщини і вдові графині Телекі.

Також і мін. **фон Рібентроп** переслав дуже сердечні вислови співчуття мадярському міністрові закорд. справ Бардошіеві і ґрафині Телекі.

—o—

Відкриття державної бібліотеки у Кракові

КРАКІВ, 5. IV. — Дня 4. квітня ц. р. Ґенеральний Губернатор міністер **д-р Франк** відкрив святочно державну бібліотеку в Кракові. Відкриття тієї наймолодшої німецької бібліотеки відбулося в прияві багатьох гостей з Німеччини, представників партії, збройних сил і держави.

—o—

Розмах дій у Киренаїці

РИМ, 5. IV. — **Головне Командування Італійської Армії** подає:

На **грецькому фронті** з обох боків гарматній вогонь. Одна італійська ловецька ескадра заатакувала в спадному леті ворожі кольони, що йшли шляхом **Коріца—Поґрадец**. Італійці заподіяли ворогові болючі втрати й спричинили пожежу кількох ворожих вантажників. Літак з італійської ескадри, що переводила стежні лети, зістрілив на захід від **Сардинії** один ворожий ловецький літак.

У Північній Африці продовжуються дії, італійських і німецьких змоторизованих кольон. Італійське летунство проявляло жваву активність. Італійці зістрілили над **Бенґазі** один ворожий літак, що злетів у вогні.

Британські літаки налетіли на **Триполіс**. Його жертвою стало 15 осіб зі жидівської дільниці. Інші англійські літаки обстрілювали скорострільним вогнем кольони італійських військ у поході, але спричинили невеликі втрати.

У Східній Африці італійські війська продовжували ставити опір в **Еритреї** та в районі **Гаррару**.

—o—

Хаос і неспокій в Югославії

БУДАПЕШТ, 5. IV. — Як повідомляють з Білгороду, **д-р Мачек**, після кількаденних переговорів, прийняв становище заступника премієра. Його іменували вісім днів тому без порозуміння з ним. Досі невідомі умовини, на яких він вступив до уряду.

Римська преса вважає положення в Югославії навіть після вступлення Мачека до уряду **невиясненим**. Хоч Мачек заявив, що мир може бути врятований, одначе рішення лежить в руках військової кліки, що за всяку ціну бажає втягнути югославянський нарід до війни. Масони, жиди й англійські агенти не перестають у зусиллях, щоб скріпити певність себе тієї кліки, запевняючи англійсько - американську допомогу, що мала би надійти з Греції. Через те прилюдна опінія дальше занепокоєна. Мобілізаційна акція не переривається ні на хвилину. Не зважаючи на розпорядки ґен. Сімовича — втеча сербського населення вглиб країни триває дальше.

Роздано зброю і муніцію між напіввійськовий сербський союз „Четників" і в прикордонних громадах між сербське населення. Внаслідок сербського терору до румунського Банату й Темешвару напливають численні втікачі. Вони оповідають, що в південному Банаті укривається ще понад 2.000 втікачів, що очікують нагоди перейти крізь сильно бережену границю.

—o—

Будапешт і білгородські події

БУДАПЕШТ, 5. IV. — У звязку з положенням в Югославії щоденник **„Мадяршаґ"** пише:

„З великою напругою дивимося на південну границю краю й очікуємо вісток з Білгороду. Ми хочемо знати, чи держава, що підписала з нами договір дружби, причиниться до вверження мира, або чи дозволить, щоб Англія втягнула її до війни. Відношення Мадярщини випливає з тієї події, що ми, як перша держава, приєдналися до пакту трьох великодержав. Ми збагнули, що звязок з політикою великодержав оси означає кінець тріянського договору. Наші життєві інтереси звязують нас з віссю. Ми глядимо з повним довірям у майбутнє Европи під проводом великодержав оси".

—o—

З дня на день загострюється положення

БУКАРЕШТ, 5. IV. — Щоденик „Віятца" зазначує, що положення в Югославії загострюється з дня на день і невиключене, що події в тій країні зможуть прийняти драматичні розміри.

Часопис „Сфарма Піястра" пише в оглядi політичних подій, що внутрішня непевність Югославії стала проблемою, що куди менше виростає на міжнародню ситуацію, але значно більше вяжеться з істнуванням Югославії.

Збільшуються панічні настрої в Білгороді

БУДАПЕШТ, 5. IV. — З Білгороду надійшли вістки, що в столиці Югославії знову запанували **панічні настрої**. Вони проявляються в руні на банки. Люди виймають ощадності. Одночасно широкі розміри прийняла реквізиційна акція з метою перевезти все до південної частини краю. Всі зусилля уряду, щоб успокоїти населення, були без успіху.

—o—

Військові розпорядки в Югославії

БУКАРЕШТ, 5. IV. — Втікачі, що прибули з Югославії до румунського Банату, однозгідно розказують, що залізнича сполука з Італією зовсім припинена та що ходять тільки військові поїзди. Хоч не проголосили загальної мобілізації, то переводять її на ділі.

Кажуть, що до південної Югославії приїхали грецькі й англійські старшини, що мають співпрацювати в підготовних військових роботах.

—o—

ЗАТОНУВ АНГЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ З ВОЯКАМИ.

САНТА КРУЗ (Тенерифа — Канарійські Острови), 5. IV. — Прибули там моряки з англійського корабля „Британія", містоти 8.799 тон, що його затопив німецький воєнний контрторпедовець. Моряки розказують, що багато їхніх товаришів стало жертвою акул, що кидалися на моряків, які змагалися з морськими хвилями. Крім залоги і пасажирів „Британія" везла 480 британських вояків.

—o—

— **БРИТІЙСЬКА** адміраліція повідомила про затоплення помічного корабля британської фльоти „Рожеюре" містоти 3173 тон.

— **ДО НЮ-ЙОРКУ** надійшли вістки про затоплення американського торговельного корабля „Уестерн Чіф" містоти 5759 тон, що їхав до Англії. Його сторпедували біля Ірляндії.

— **КОНКУРС НА 15 ІНСТРУКТОРОК ДИТЯЧИХ САДКІВ.** Потребуємо негайно 15 інструкторок дитячих садків для ведення практичних лекцій на курсах провідниць дитячих садків при УДК і Делеґатурах, а опісля для помочі при наладнюванні дитячих садків на місцях і провірки та інструовання праці провідниць у дитячих садках. Винагорода інструкторок після умови. Відповідно до фактичних успіхів праці може бути згодом винагорода індивідуально підвищена. Зголошуватися **можуть** українки, що мають захоронкарську семинарію або іншу педагоґічну освіту з покінченим курсом провідниць (подати — коли й де) та практику в дитячих садках (коли й де). Подання з залученням короткого життєпису та відписів особистих документів, заопініовані приналежними УДК, Делеґатурами або УНО, вносити **НАЙДАЛЬШЕ ДО 15. КВІТНЯ 1941 р.** до Українського Центрального Комітету в Кракові, вул. Зелена 26. („Українішер Гавптаусшусс ін Кракау, Ґрінештрассе 26). Кандидатки з-поза Генерал-Губернаторства на випадок заанґажування будуть негайно рекламовані. — Відділ Шкільних Справ при УЦК. 3х

Новинки

КАЛЕНДАР

КВІТЕНЬ.

6. Неділя — 5. Посту.
7. Понеділок — Благовіщення.
8. Вівторок — Собор Гав. Арх.

— КОМУНІКАТ КоДУС-у. Всі стипендисти КоДУС-у повинні до початку наступного семестру, цебто до 20. квітня 1941, бути на місцях студій, а найпізніше до 30. квітня ц. р. мають зголосити свій приїзд на студії Референтурі КоДУС-у при УНО в Берліні С. В. 11, Зарляндштрассе 54, II. п. та заподати свої адреси. Вписи триватимуть до кінця квітня ц. р. Негайно після впису на студії мають одержати від Ректорату посвідку імматрикуляції й переслати її до КоДУС-у при УЦК-Краків, Зелена 26, як також подати свою адресу. Невиконання двох останніх вимог може потягнути за собою прикрі наслідки, включно аж до утрати стипендії. Кожний стипендист отримав про це окреме повідомлення. Ті степендисти, що їдуть з терену Ген. Губернаторства, можуть першу стипендійну рату вибрати з каси УЦК. Дальші рати отримають через Референтуру ДоФУС-у при УНО в Берліні, тому мусять бути в тісному звязку як з Центральною Комісією ДоФУС-у при УЦК в Кракові, так і з Референтурою ДоФУС-у при УНО в Берліні. — Комісія Допомоги Українському Студентству.

— СХОДИНИ БАТЬКІВСЬКОГО КРУЖКА ЮНАЦЬКОЇ ЧОТИ ПРИ УДК в Кракові відбудуться в дні 6. квітня ц. р. в домівці УОТ-Просвіта, Адольф Гітлерпляц 12/II, в год. 8-тій з наступною програмою: 1. Протокол, 2. Звіт із праці Б. К-а, 3. Звіти чотових юнацтва та висліди праці, 4. Завваги й побажання родичів до Проводу. — Приявність батьків і зацікавлених побажана. — Провід Батьківського Кружка при УДК. 1340 1-1

— СХОДИНИ комісії адміністраційного й державного права відбудуться в понеділок, дня 7. IV. ц. р. в год. 19-ій при вул. Зеленій ч. 26/III, м. 7. — Говоритиме доцент д-р Ярослав Падох „Про правні підстави нової Німеччини". Всіх зацікавлених запрошує — Провід Комісії.

— ҐІҐІЄНІЧНИЙ пропаґандивний плякат у трьох красках, проекту арт. мал. Марії Гарасовської-Дачишинової, видав Реферат Народнього Здоровля Відділу Суспільної Опіки при УЦК. На плякаті плястично представлено ворогів і приятелів народнього здоровля. Ціна одного примірника 50 сот. Можна його замовляти в Секретаріяті УЦК, Краків, Зелена 26. Ці плякати повинні бути в кожній українській установі, кооперативі, УОТ та в усіх громадських і волосних урядах на українських теренах.

— СХОДИНИ „Секції Учителів" краківської округи відбудуться в середу, 9. квітня ц. р. в год. 19-ій у домівці УОТ-Просвіти в Кракові, Адольф Гітлерпляц 12/III, з рефератом „Сучасна школа".

— ДРУГИЙ КОНЦЕРТ у Берліні пп. Л. Мацюка (оп. співака-тенора) та С. Кисіля (скрипака) відбудеться 20. квітня ц. р. в 18-ій год. в салі на Кірхпляц 8. Доїзд У-Б до Ріх. Вагнерпл., С-Б Шарльотенбурґ. 3х

— ВЖЕ ПОЯВИЛАСЯ в розпродажі святочна листівка проекту мистця М. Бутовича, видання Української Академічної Громади в Празі. Ціна листівки 12 феників. Дохід призначений на студентські цілі. Листівку замовляти: Василь Івановчик, Парга I., Ліліова 13. — Книгарням опуст.

— КУРС пістунок і піклувальниць хворих у Кракові, що тривав 3 місяці, покінчило 20 курсанток з додатнім успіхом. Кінцевий іспит відбувся в приявї д-ра В. Кролля, керманича Ґезундгайтскаммер Ґен Ґубернаторства, та його заступника, д-ра В. Гіллера. Іспит пройшов вдало. 20 курсанток дістане свідоцтва, затверджені д-ром Кроллем. Абсольвентки курсу займуть місця піклунок у кооперативах і осередках здоровля.

— РЕОРҐАНІЗАЦІЯ УДК В ХОЛМІ. В березні ц.р. зреорґанізовано Український Допомоговий Комітет у Холмі. До проводу новопокликаного Комітету ввійшли: голова — довголітній провідник української кольонії, а останньо УДК, в Ченстохові — капітан-лейтн. Св. Шрамченко, заступник голови — повітовий аґроном, д-р Іван Драбатий, фінансовий реф. — інсп. Степан Скрипник, орґ. реф. — м-р Г. Осінчук, реф. культурної праці — проф. Ф. Кульчинський, реф. госп. — інж. А. Романенко, реф. опіки над молоддю — проф. А. Антонович, реф. суспільної опіки — І. Лучик і секретар УДК — В. Штуль.

— НАРАДА ВОЛОСНИХ ДЕЛЕҐАТІВ УДК В ХОЛМІ. 1. квітня ц. р. відбулась у домівці УДК в *Холмі нарада волосних* делеґатів холмського УДК. *Нараду відкрив орґанізаційний референт м-р* Осінчук, який зясував теперішні напрямні й завдання праці УДК і делеґатів. Референт культурної праці проф. Кульчинський обговорив справи його референтури, а головно підготовну акцію орґанізації дитячих садків. В *справі* національного оподаткування інформував делеґатів п. Недзвецький. Референт суспільної опіки Лучик представив хід допомогової акції суспільної опіки. Широко обговорив справи контингентів господарський референт інж. *Романенко. На закінчення промовив голова УДК* кап.-лейтн. Шрамченко, який підкреслив необхідність сильного звязку центру з тереном і висловив побажання, щоб делеґати до цього якнайбільше причинились. — Б. Хома.

Малий фейлєтон

Знавці

У нас залюбки всі нарікають, все критикують, дошукуються причин зла та невдач. Я знаю одного такого, що заедно говорить про чемність. На його гадку чемність перше всього. Інший мій знайомий каже, що знання чужих мов головна підстава.

Цей перший, то директор купецької установи, Дмухавий. Він кожному і при всякій нагоді, підкреслює, що чемність — це підстава істнування всього, а в першу чергу людини. А за людиною йде родина, суспільність, нарід, нація, раса і т. д.

— Ось, ви... — звертається до свого помічника Штурханецького, — чому дивитеся на все, як індійський слонь?! Дивіться ніжно, делікатно, а не то, якби вам повилазили!...

А до склепового:

— Або ви, Репетун!... Стоїте, як колода при ляді, як бамбула якась. Де ваша чемність до покупця?! Треба звиватися перед ним, ходити як танцюристки в балеті... Що?! Ви не бачили танцюристок... Звідки ж вам знати про чемність... Стійте ж так далі, поставивши ноги як корова!...

А до возьного:

— Чого роздявив рота?... Та ж ти мусиш бу[ти] чемним, ввічливим. Перш за все до свого директ[о]ра... Мусиш відчинити перед ним скоріш две[рі] коли він виходить... Ширше, *ширше*, *ширше*...

— — — — — — — — — —

Ех, що за народ наш нетямущий!

Цей другий, то лінґвіст.

Його знають у місті як знавця мов. Аматор[ські] фотографії вказують на нього як на непоруш[ний] фото-аматорський авторитет. Він бо на 33-ій кр[ай]евій фото-аматорській виставі здобув золоч[ені] рямці за найкращі світлини.

Колись зустрічаю його перед вікном *великог[о]* маґазину.

— Приглядаєтеся виставі? — питаю.

— Еґеж... бо нащо, добродію, знаю *мови:* н[і]мецьку, анґлійську, французьку? А раз знаю мов[и], можу читати й перечитую всі етикетки на фото[]ґрафічних апаратах, що на виставі...

П. ПЕРО.

КОМУНІКАТ

Українського Консуму в Кракові.

Від 8. квітня 1941 визначено продажу таких приділових продуктів:

Хліб і мясо в дотеперішній кількості й ціні.

Пшенична мука на нормальні карти (дорослі й діти) на відтинки 24, 25, 26, 27 і 43 по 500 ґр. на особу по 70 сот. за 1 кґ., на додаткові карти, відтинки 5, 6, 7, 8 і 9, по 500 ґр. на особу.

Каша й макарон на дитячі карти, відтинки 46, 47, 48, 49 і 50 по 625 ґр. (по половині обох продуктів) на особу, по максимальній ціні, — на додаткові карти II. на відтинки 22, 23, 24, 25 і 26 по 500 ґр. по половині обох продуктів) на особу.

Яйця на нормальні карти (дорослі й діти) відтинок 32, по 3 штуки на ,особу, по максимальній ціні, — на додаткові карти, відтинок 20, по 2 штуки на особу.

Мармеляда на додаткові карти II, відтинок 19, по 125 ґр. на особу, по максимальній ціні.

Цукор на нормальні карти (дорослі й діти) відтинки 16, 17, 18 і 19 та 51 по 500 ґр. на особу по ціні 1.60 зол. за 1 кґ., — на додаткові карти II, відтинки 16 і 17 по 125 ґр. на особу.

Кавова мішанка на нормальні карти (дорослі й діти) на відтинок 52 по 100 ґр. на особу по 4 зол. за 1 кґ.

Мило й порошок до прання на нормальні карти (дорослі й діти по 1 шт. тоалет. мила й 1 шт. порошку до прання на 2 особи, по дотеперішній ціні.

Горілка на нормальні карти (лише дорослі) відтинок 47 по 1/2 літри на особу, по монополевій ціні; на додаткові карти відтинок ч. 22 по 1/2 л. на особу.

Овочеві соки продає Український Консум у довільній кількості, в різних сортах і цінах.

Пригадуємо, що Український Консум продає в дуже добрих сортах та довільній кількості консервовані помідори, капусту й огірки. Помідори в ціні 3 зол. за 1 літру.

Управа.

— КООПЕРАТИВИ ЗДОРОВЛЯ. Реферат Народнього Здоровля при УЦК у Кракові приступає до орґанізації ряду кооператив здоровля по всіх українських теренах в Ґен. Ґубернаторстві. Всіх зацікавлених лікарів, що бажали б вести кооперативи здоровля, *просимо* негайно подати свої зголошення з докладними даними на адресу: Український Центральний Комітет — Секція Народнього Здоровля, Краків, Зелена 26/5. До того часу, доки кооператива здоровля не стане самостійною, УЦК призначує лікареві допомогу в висоті 300 зол. місячно й додатки. Ближчі дані про кооперативи здоровля — в окремій брошурі, що незабаром вийде з друку.

Короткі вістки

— КАНЦЛЄР ҐІТЛЄР прийняв у новій канцлерській палаті віцеадмірала Номуру, голову делеґаці[ї] японської фльоти, що перебуває тепер у Німеччині.

— АНҐЛІЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ методи морської війни, конфіскати чужих кораблів, довел[и] вперше в історії 20-го століття до одночасної протестаційної ноти Німеччини, Італії та Франції [в] Уошинґтоні. Анґлійсько-американський еґоїзм причиниться до скорого влучення Франції до континентального бльоку.

— МІН. МАТСУОКА при виїзді з Італії подякував телеґрафічно Мусолінієві та ґр. Чянові за сердечне приняття.

— АМЕРИКАНСЬКИЙ щоденник „Ню-Йорк Таймс" повідомляє з Лондону, що опорожнення Бенґазі викликало там занепокоєння і розчарування.

— ЛЛОЙД ДЖОРДЖ важко обвинувачує анґлійські урядові круги за те, що вони занедбали продукцію засобів поживи в Анґлії.

— НОВИЙ ПОСОЛ Манджукуо Льо-Хен-Пан склав ґен. Франкові свої посольські грамоти.

— МАДЯРСЬКА преса зустріла назначення мін. Бардошія головою мадярського уряду зі справжнім вдоволенням.

— АМЕРИКАНСЬКИЙ щоденник „Уошинґто[н] Пост" пише, що відомий полковник Доновен присвятив свою останню поїздку Юґославії. Він то[ді] відбув довшу нараду з ґен. Сімовичем та з рядо[м] вищих старшин, що мають вплив на теперішн[ій] уряд.

— РУМУНСЬКИЙ щоденник „Букурешті" пише, що внутрішні відносини в Юґославії нагадують за[]мішання, що заволоділо Польщею в хвилині вибу[ху] війни.

ОГОЛОШЕННЯ

Дрібні оголошення

ДРІЖДЖІ! Щоденно свіжі, гуртом і подрібно набути можна в крамниці МАРІЇ ШАРОЇ, Краків, вул. Вісьольна 11. 1347 1-1

НАЙКРАЩІ СВЯТОЧНІ ДАРУНКИ поручає ГУЦУЛЬСЬКЕ МИСТЕЦТВО, Краків, Адольф Гітлерпляц ч. 18. — Деревоpізьба, вишивка, кераміка, листівки, взори вишивок. 1250 1-1

КРАВЕЦЬКА ФІРМА ВАСИЛЯ БУРКИ подає до відома всім П. Т. Клієнтам, що від 26-го березня ц. р. зістала перенесена з вулиці Кармеліт- 1220 ської на вулицю ГЕРТРУДИ 16, м. 6. 10-12

ПОРУЧАЄТЬСЯ ВСІМ УКРАЇНЦЯМ у Великонімеччині замовляти книжки з нових і старих видань (між іншим: повне видання „Кобзаря" Сімовича), самоуки й слівники німецької мови, тризуби, листівки (великий вибір великодних) і т. п., лише в новій українській книгарні „ВЕРНИГОРА". Замовлення прошу слати: Duschenko Stephan, Ringelheim (Harz), Mühlenweg 143. 1289 4-12

ГУРТОВИЙ СКЛАД ЦЕЛЮЛЬОЇДОВИХ ВИРОБІВ І ТОАЛЕТОВИХ ПРИБОРІВ — ф-ми Лефлер Краків, Колетек ч. 1. — Комісарська Управа. Поручає всякого роду гребені, припинки, норми, варкочівки й сітки до волосся, щіточки до зубів і волосся, пензлі, пудернички, папіросниці, пушки до пудрування, приладдя до манікюр, сталеві й бакалітові вироби. Купцям і Кооперативам з провінції висилаємо за післяплатою. — Тел. 161-98. 1181 3-8

ХОЧЕТЕ бачити фільму визвольних змагань в Україні?
ХОЧЕТЕ бачити геройські змагання за волю України проти всіх і вся?
То негайно замовте

ЧОТИРИ ШАБЛІ

повість Юрія Яновського, відомого українського повістяра світової слави.
ЧОТИРИ ШАБЛІ, це монументальний твір, яким можемо похвалитися перед чужинцями.
ЧОТИРИ ШАБЛІ, це книжка, яку повинен прочитати кожний українець.
ЧОТИРИ ШАБЛІ, це повість, яку видало Видавництво „Колос" у Празі.
Повість має 224 стор., коштує всього 2.50 РМ.
1303 Адреса для замовлень: 3-3
IWAN ROMAN, Prag XVIII, c. p. 1477.

Точильня ножів Мишковського, Краків, Брацька 5. Гострить бритви, ножиці, машинки до мяса, до стриження. Направляє примуси й запальнички. 1084 4-4

РІЗЬБИ ВИШИВКОВИМ СПОСОБОМ: касети, бомбонери, альбоми, тарілки, тощо гуртом поручає Володимир Повзанюк, Краків, Фльоріянська ч. 6. 1161 7-24

Потребуємо від зараз фахівця в різьбах та гуцульських інкрустаціях. Зголошення „Gastronomia", Cholm Lub., Lublinerstr. 50. 1345 1-1

НАЙКРАЩИЙ ВІДПОЧИНОК завсіди і в кожній порі року в пансіоні „ФАРИС" у КРИНИЦІ. 1199 5-5

Мельник Володимир — Львів, поздоровляє брата Івана і друзів; перебуваю тепер у Breslau, RAW, Strigauerstr. 44. 1298 2-3

Степан Соломяний! Подай вістку: Осип Зал., Краків, Зелена 24. м. 11. 1331 1-3

Пошукую брата Степана Гудя з села Маковиська: Maria Hudj bei Hermann Schubert, Zittau i/Sa. Aufs. Agbinerstr. 16, Mädel-Lager. 1332 1-1

Пошукую брата Теодора Верещинського з села Суха Воля. Прошу писати: Anna Wereszczyńska, bei Hermann Schubert, Zittau i/Sa, Aufs. Agbinerstrasse 16, Mädel-Lager. 1333 1-1

Друзі й знайомі з села Мужилів, пов. Підгайці, відозвіться на адресу: Czybras Pawlo, Weisshöfen, Aussendeich 5, A. Geissler K. G. Danzig. 1334 1-2

Друзі й знайомі з села Базару, пов. Чортків, відозвіться: Jaworskyj Mykola, Heynitz N. 19, Post Miltitz — Roitzezen, Kr. Meissen, Sachsen. 1335

У торговельних справах
звертайтеся з Вашими замовленнями до Торговельної Централі
УКРАЇНСЬКА ГОСПОДАРСЬКА СПІЛКА
„УГАС"
акційна спілка
КРАКІВ, вул. Зелена 18, тел. 200-22.
Відділ Люблин, вул. Замойська 21, тел. 20-74, що обслуговує Союзи Українських Кооператив і українське приватне купецтво.
1182 3-24

Банк українців в Ген. Губернаторстві
Кооп. Рільничий Банк
„УКРАЇНБАНК"
Кооператива з обм. уділами
в Ярославі, Ринок 6, тел. 53.
Відділ в Кракові, вул. Гертруди 12/1. Тел. 212-28.
Відділ у Любліні, вул. Краківська 78.
Полагоджує всі банкові орудки. 126 3-24

АГРАРІЯ
С. з о. в.
КРАКІВ, Страшевського 28, Тел. 174-79
ЛЮБЛИН, Косцюшки 8, Тел. 13-21
насіння
плянтації і скуп городовини
опакування — бочки.
1183 3-24

ФАБРИКА ВЗУТТЯ
ЗЕНОН ФЕДЕВИЧ
КРАКІВ, вул. Краківська 26. — Тел. 175-72.
1184 ЧЕРЕВИКИ: мужеські, жіночі й дитячі на сподах: скіряних, гумових і деревяних. 3-24

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА
Комісова Крамниця
КРАКІВ, АДОЛЬФ ГІТЛЕРПЛЯЦ 12
приймає в коміс всячину. — Платить зачети.
1267 Продає все дуже дешево. 2-12

І. ЗАЙНФЕЛЬД
Краків, Фльоріянська 38.
ШКЛО й ПОРЦЕЛЯНА
Г. АЙЗЕНМАЄР
ЩЕПАНСЬКА ПЛОЩА
КУХОННИЙ ПОСУД, ЕМАЛІЯ, ШКЛО
поручає свої товари Українській Клієнтелі. 24-25

Друзі та знайомі з села Гайворонка, пов. Підгайці, відозвіться на адресу: Gnoj Petro bei Köhn Karl, Holzthaleben üb. Mühlhausen i/Thür. 1336

Друзі з Княгиненщини (Дубно): Данило Кліщ, Карпо Фурманюк, Омелько Костюк, та інші відозвіться: Пісецький, Starachowice, Postfach I. 1337 1-1

Друзі Іване й Миколо Дубяки та Василю Гошовський з Гозієва Старого, пов. Долина, відозвіться на адресу: Pasitschnyk Nikolaus, Berlin-Haselhorst, Gartenfelderstr., Gemeindschaftslager. 1337 1-1

Пошукую друзів і знайомих з села Дідилів, пов. Камінка Струм. Прошу писати: Chutkyj Wolodymyr, Bauzug 2502, R. B. D. (Osten). Rädnitz. 1338 1-1

Друзі й знайомі з села Замшан, пов. Ковель, відозвіться на адресу: Савлук Константин, Gr. Schottgau, üb. Kanth, Kr. Breslau. 1339 1-1

Пошукую друзів і знайомих із села Бужанки, Володимирщина: Павла Красюна, Гната Корнишка, Петра Калінського, Степана Шевченка. Писати: Pawlo Tiuchta, Rittergut, Ottleben (Bode), Kr. Oschersleben. 1342 1-1

Друзі й знайомі з села Соколі, пов. Мостиська, відозвіться: Semen Cwihula, Görlitz, Schlesien, Obermark 78. Gustaw Rohr Söhne. 1343 1-1

Друзі й знайомі з села Копитків і Маріянівка, пов. Здолбунів, відозвіться на адресу: Seliński Peter, Demeburg b. Hildesheim II, Gasthaus Schrader. 1344 1-1

Пошукую друзів, полонених, із села Лука, пов. Калуш: Malantschuk Stepan, Lager Buchberg, Wolfratshausen bei München, Bar. 34/6. 1346 1-1

П. ВАК СОФІЯ! Подайте відворотно свою адресу у важній для Вас справі до Українського Видавництва в Кракові, Райхсштрассе 34.

Приймемо двох заступників (-ниць) на українських теренах Генерального Губернаторства. Зголошення слати до фабричного складу целюльоїдових виробів і тоалетових приборів фірми Ц. Лефлер, Краків, Колетек ч 1. — Комісарська Управа.

Пошукую Михайла Пішку з Бусовиськ, пов. Турка. Хто знав би про його адресу, прошу повідомити мене: Rosalia Peleschok, Luxemburg (Stadt), Marktplatzring 16 a.

П. Т. КУПЦЯМ
поручаємо по дешевших цінах ножі до січкарні, лемеші, букси, мотики, серпи коси марки „Пяст", замки, завіси, антаби, шарніри, сокири, колодки, кухонні плити, рушти, ваги, відважники, конопляні посторонки, віжки, шнури до білизни
Дім Торговельний
ОЛЬГЕРТ ДОНІМІРСКІ — ЛЮБЛИН
вул. Любартівська ч. 14 м. 1.
1259 2-6

ДІМ ТОВАРОВИЙ
під комісарською управою
А. ЖЕЖЕЛЕВСЬКОГО
ф-ми М. Фромовича, Краків,
вул. Дітля 64, тел. 111-34
поручає українським покупцям товари по гуртових цінах.
1119 4-6

ШКЛО — КРИШТАЛИ
ПОРЦЕЛЯНА — ЛЯМПИ
J. Diener
Краків, Шевська 20. Телефон 146-48.
1007 9-24

КОНЦЕСІОНОВАНЕ Бюро перекладчика **Юзеф Камінські**
Люблин, вул. Косцюшки 7, тел. 30-25

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередну адресу.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. Курс 1 нім марки 2 злоті; 1 чеської корони 20
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати читну і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, ІІ. Тел. .
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-